

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag Journalnummer Kontor

1 400.C.2-0 EU-sekr. 21. november 2000

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Erhvervsministeriets notat vedr. det operationelle danske URBAN-program for 2000-2006.

13. november 2000

Sag 2000-500/0069-1

Det operationelle danske URBAN-program for 2000-2006

Resumé

Den danske regering udpegede i juli 2000 Århus Kommunes byområde Gellerup-Hasle-Herredsvang som det danske forslag til URBAN-område i forbindelse med EU-fællesskabsinitiativet URBAN.

I forlængelse heraf har Århus Kommune i partnerskab med Erhvervs-fremme Styrelsen, Arbejdsmarkedsstyrelsen, Socialministeriet, Miljø- og Energiministeriet og By- og Boligministeriet udarbejdet et forslag til operationelt URBAN-program. Programmet består af en socioøko-nomisk redegørelse, en SWOT-analyse samt en beskrivelse af strategi, mål, prioriteter, finansielle fordelinger og administrativt set-up for programimplementeringen.

Programmets overordnede mål er at få skabt et blivende bæredygtigt og velfungerende byområde, hvor selvhjulpenhed tillægges betydelig vægt, og hvor blandt andet den etniske mangfoldighed er et væsentligt bidrag til nytænkning og kreativitet. URBAN-programmets mål-sætning for byområdet er især at sætte fokus på bæredygtighed i en økonomisk og en social kulturel forstand. URBAN-programmet tager endvidere afsæt i de positive erfaringer med borgerinddragelse, som har vist sig både i byområder under den første URBAN-periode og i diverse nationale projekter, hvor nye former for byforvaltning og borgerinddragelse har været afprøvet.

Herunder er det målsætningen gennem lokale partnerskaber at styrke de sociale, kulturelle og beskæftigelsesmæssige kontakter **{{SPA}}** kontakter mellem borgere og mellem virksomheder og borgere ved etablering af aktiviteter, der fremmer kendskab, samvær og fællesskab. Endvidere er det intentionen, at der arbejdes for en højere grad af

samhørighed med naboområderne {{SPA}} en samhørighed med de tilgrænsende parcel-husvarterer og de nærliggende erhvervsområder samt en integration med den grønne hovedstruktur.

URBAN-programmet løber i perioden 2000-2006. Det forventes, at programmet efter EU-Kommissionens endelige godkendelse vil være operationelt i foråret 2001.

Den Europæiske Regionalfond bidrager sammenlagt med 5,3 millioner EUR (ca. 39,4 mill. kr. - 2000-priser). Der forudsættes den samme nationale offentlige lokale eller regionale tilvejebragte medfinansiering.

1. Baggrund og indhold

EU-kommissionen har med EU-fællesskabsinitiativet URBAN givet mulighed for, at Danmark kan få støtte til økonomisk og social genopretning af ét udvalgt byområde i perioden 2000-2006. Rammerne for URBAN-initiativet er skitseret i et sæt retningslinjer, som EU-kommissionen vedtog den 28. april 2000, og som blev offentliggjort i EF-Tidende den 19. maj 2000. Af disse retningslinjer fremgår det, at målsætningerne for URBAN er:

? at fremme udformningen og gennemførelsen af særlig nyskabende strategier for revitalisering af problemramte byer eller bydele i større byer, og

? at styrke en udveksling af viden og erfaring om bæredygtig genopretning og udvikling af byområder i Fællesskabet.

Endvidere er det understreget, at URBAN-området skal være et af landets svageste byområder.

Danmark kan ifølge EU-kommissionens retningslinjer foreslå ét geografisk sammenhængende byområde med mindst 20.000 indbyggere til at være omfattet af URBAN. For Danmarks vedkommende giver URBAN-initiativet mulighed for at opnå økonomisk støtte fra Den Europæiske Regionalfond på 5,3 millioner EUR (ca. 39,4 mill. kr. - 2000-priser) i perioden 2000-2006. Der forudsættes som minimum den samme nationale offentlige lokale eller regionale tilvejebragte medfinansiering samt et samlet budget på 500 EUR pr. indbygger.

Det skal bemærkes, at Regionalfondens anvendelsesområde i et fællesskabs-initiativ også kan udvides til de øvrige strukturfondsanvendelsesområder.

I begyndelsen af 2000 tog Erhvervsministeriet (Erhvervsfremme Styrelsen) initiativ til et tværministerielt samarbejde med Miljø- og Energinisteriet og By- og Boligministeriet med henblik på udpegningen af ét dansk geografisk område, der til EU-kommissionen kan indstilles som det danske URBAN-område.

Modellen for udpegningsprocessen blev fastlagt i konsensus mellem Kommunerens Landsforening, Amtsrådsforeningen, Miljø- og Energinisteriet, By- og Boligministeriet, Københavns Kommune og Erhvervsministeriet (jfr. notat til Europaudvalget af 11. juli 2000).

Efter høring af Specialudvalget for Industri- og Regionalpolitik, drøftelse i EF-udvalget, godkendelse i Det Udenrigspolitiske Udvalg samt orientering af Europaudvalget meddelte Erhvervsfremme Styrelsen den 17. juli 2000 Århus Kommune, at Gellerup-Hasle-Herredsvang var udpeget som det danske forslag til URBAN-område, og Århus Kommune blev derefter indbudt til at påbegynde programskrivningen.

Programudkastet er vedlagt dette notat (bilag 1).

Det nye URBAN-område

Der boede pr. 1. januar 2000 20.331 indbyggere i programområdet svarende til 7% af befolkningen i Århus Kommune. Området har i de seneste 15 år oplevet en befolkningsstigning på 20%. På landsplan har der været en befolkningsstigning på 4%. 50,2% af beboerne i området er af udenlandsk herkomst. Den gennemsnitlige skattepligtige indkomst i URBAN-området er på 109.032 kr. mod 149.929 kr. på landsplan. Området kendetegnes endvidere ved, at store dele af befolkningen ikke er uddannet i det danske uddannelsessystem. Der er en meget høj grad af arbejdsløshed. Ledighedsprocenten er henholdsvis 13,4 % for mænd og 13,6% for kvinder mod henholdsvis 4,2 % og 5,4% på landsplan.

I overensstemmelse med artikel 21 i den generelle strukturfondsforskrift (Rådets forordning nr. 1260/1999 af 21. juni 1999) samt retningslinjerne for URBAN, offentliggjort i EF-Tidende den 19. maj 2000 er der udarbejdet et dansk URBAN-program for 2000-2006. Endvidere skal der udarbejdes et programtillæg til URBAN-programmet. EU-Kommissionen skal godkende selve programmet, mens tillægget skal godkendes af det overvågningsudvalg, der i henhold til EU-Kommissionens forordning nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 skal nedsættes. Tillægget skal fremsendes til EU-Kommissionen til orientering.

Programindhold

Den overordnede målsætning for det danske URBAN-programudkast er:

at få skabt et blivende bæredygtigt og velfungerende byområde, hvor selv-hjulpenhed tillægges betydelig vægt, og hvor blandt andet nye former for borgerinddragelse og den etniske mangfoldighed er et væsentligt bidrag til nytænkning og kreativitet.

Målsætningen er formuleret på baggrund af en socioøkonomisk analyse samt Fællesskabets og de nationale mål for udviklingen. URBAN-støtten skal medvirke til at afhjælpe de skævheder, der eksisterer i det pågældende byområde. Det gælder, når man blandt andet ser på indikatorer som indkomstniveau, arbejdsløshed, uddannelsesniveau og antallet af indvandrere i byområdet.

Inden for den beskrevne målsætning opereres der i programudkastet med en strategisk fokus på følgende temaer:

? Integration af beboere af udenlandsk herkomst

? Forberedelse til selv-hjulpenhed

? Forebyggelse af kriminalitet og misbrug

? Øget livskvalitet gennem attraktive fritidstilbud

? Gensidigt ansvar for sig selv og fællesskabet

? Udvikling af nye former for borgerinddragelse i beslutninger vedrørende udmøntningen URBAN-programmet og byområdet generelt.

Disse temaer vil være retningsgivende for de konkrete projekter, der vil blive ydet støtte til under URBAN-programmet.

Overordnet vil indsatsen koncentrere sig om fire prioriteter, som hver er inddelt i et antal foranstaltninger:

Kompetencer og jobs

Prioriteten sigter på at øge indbyggernes permanente tilknytning til arbejdsmarkedet under hensyntagen til den kulturelle mangfoldighed, der eksisterer i området. Der sigtes endvidere på at skabe en række fleksible og åbne tilbud om IT-undervisning, der er tilpasset befolkningens særlige forudsætninger og behov.

Denne prioritet konkretiseres i to foranstaltninger:

? En vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked

? Et generelt IT-kompetenceløft

ad 1.

I forbindelse med denne foranstaltning er det hensigten at støtte eksempelvis iværksætteraktiviteter, jobudslusning og aktivering af ny-danskere. Foranstaltningen forventes at kunne støtte i alt 10 projekter og blandt andet medvirke til at etablere 20 nye virksomheder, et iværksættercenter for nydanskere, øget aktivering af en del af områdets ledige med henblik på at bringe en stor del af de ledige i arbejde.

ad 2.

I forbindelse med denne foranstaltning er det hensigten at støtte for eksempel målrettede IT-introduktioner for udvalgte beboergrupper, analyser af nydanske unges IT-kompetencer og etablering og afprøvning af mulighederne for fjernundervisning og distancearbejdspladser. Foranstaltningen forventes at kunne støtte i alt 10 projekter og blandt andet bidrage til dannelse af IT-netværksgrupper, afholdelse af mindst 5 IT-kurser samt gennemførelse af minimum 10 målrettede fjernundervisningsforløb.

Det forventede budgetvolumen for denne prioritet forventes at blive på ca. 22,1 mio. kr. Heraf forventes Regionalfondens bidrag med ca. 9,7 mill. kr.

Oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer

Målet er at skabe en mere tryk og sund bydel ved at mindske kriminalitet og misbrug samt at opmuntre til øget foreningsdannelse og samarbejde på tværs i lokalområdet.

Denne prioritet konkretiseres i to foranstaltninger:

? Forebyggelse og reduktion af kriminalitet- og misbrugsproblemer

? Aktiviteter, der fremmer borgerinddragelse, ansvar, fællesskab og selvorganisering.

ad 1.

I forbindelse med denne foranstaltning påtænkes det at støtte for eksempel ansættelse af gadeplansmedarbejdere og forebyggelseskon-sulenter, uddannelse af "forbilleder" for nydanske mænd og præventive aktiviteter i forhold til børn af forældre med misbrugsproblemer. Det forventes, at der kan gives støtte til 5 projekter.

ad 2.

I forbindelse med denne foranstaltning er det hensigten for eksempel at støtte projekter, der kan medvirke til etablering af mødepunk-ter, herunder på internettet, hvor foreningslivet i området synlig-gøres, uddannelse og undervisning i selvorganisering samt at yde støtte til bestræbelser på at nedsætte et demokratisk byforum. Det forventes, at der kan ydes støtte til 8 projekter, og det er blandt andet målet, at der skal skabes 25 nye foreninger/grupper/samarbejdsprojekter med et samlet medlems- eller del-tagerantal på 1000 personer.

Det forventede budgetvolumen for denne prioritet forventes at blive på ca. 21,0 mio. kr. Heraf forventes Regionalfonden at bidrage med ca. 9,2 mill. kr.

Integration gennem kultur og fritid

Målet er dels at organisere vejledning og oplysning om fritidstilbud på en ny måde, så man når ud til en bredere gruppe. Dels skal der sigtes på at forbedre fritidsfaciliteterne i området, herunder øge ud-budet af og variationen i de grønne områder.

Denne prioritet konkretiseres i to foranstaltninger:

? Fritid og kultur som integrationsfremmende og forebyggende aktivitet

? En opprioritering af de grønne rekreative muligheder

ad 1.

I forbindelse med denne foranstaltning er det hensigten at yde støtte til eksempelvis aktiviteter, der sigter på at inddrage lokalbefolkningen i planlægning og anlægsarbejder samt formidle fritidsjobs til unge, herunder særligt nydanskere. Desuden vil der kunne ydes støtte til en række anlægsinvesteringer. Der påregnes iværksat 10 projek-ter. Målet er blandt andet, at området vil blive forsynet med ekstra 3000 m2 indendørs areal til fritids- og kulturformål, at der årligt formidles 50 fritidsjob til unge samt at 80% af de etniske unge er aktive i fritid.

ad 2.

I forbindelse med denne foranstaltning er det hensigten blandt andet at yde støtte til anlægsinvesteringer i forbindelse med anlæggelse af grønne områder samt støtte til projekter, der skal medvirke til øget borgerinddragelse i forbindelse med planlægning. Det forventes, at der kan støttes 6 projekter, der blandt andet skal resultere i etablering af 2 fremmede havekulturer samt 3 nye foreninger med ud-gangspunkt i de nye grønne områ der.

Det forventede budgetvolumen for denne prioritet forventes at blive på ca. 42, 0 mio. kr. Heraf forventes Regionalfonden at bidrage med ca. 18,5 mill. kr.

Teknisk Assistance

Denne prioritet vil blive brugt til at foretage nødvendige investeringer i hard- og software til brug for elektronisk behandling og ud-veksling af data {{SPA}} funktioner som er fastlagt i den generelle forord-ning. Der vil også kunne ydes støtte til konsulentassistance eller lønudgifter til midlertidig ansættelse af personale, som skal forestå forvaltnings- eller evalueringsmæssige opgaver af programmet.

Denne prioritet konkretiseres i en foranstaltning:

? Administration, information m.v.

I denne forbindelse ydes der støtte til administration af URBAN-programmet samt en række forskellige informationsaktiviteter i forbindelse med gennemførelsen af programmet. Teknisk assistance varetages af Århus Kommune.

Det forventede budgetvolumen for denne prioritet forventes at blive på ca. 4,516 mio. kr. Heraf forventes Regionalfonden at bidrage med ca. 2,0 mill. kr.

Ligestilling og miljø

URBAN-programmet har øget fokus på ligestilling og miljø i forhold til tidligere praksis. Disse to aspekter skal inddrages på alle niveauer i program -implementeringen og indgår desuden i visse tilfælde som særlige projektudvælgelseskriterier.

Ligestilling drejer sig principielt om enhver form for lige- og uligestilling i forhold til arbejdsmarkedet, men må særligt i URBAN-området også siges at være snævert knyttet til etnisk ligestilling. Det forudsættes i samtlige foranstaltninger, at der ikke gås på kompromis med ligestillingshensynet.

Endvidere er der foretaget en ekstern forhåndsevaluering af programudkastet, hvor der er lagt særligt vægt på ligestillingsaspekter. Blandt andet er der foretaget en evaluering af programmets mulige effekter for ligestillingen i URBAN-området. Denne vurdering indgår som en del af programudkastets tekst. På projektniveau skal de ligestillingsmæssige konsekvenser vurderes og angives, hvor det er relevant, både i ansøgningsmaterialet og i forbindelse med den efterfølgende regionale behandling af ansøgningen.

Amsterdam-Traktaten slår fast, at alle EU{{PU2}}s finansielle instrumenter skal medvirke til en bæredygtig udvikling. Miljøhensyn skal således integreres i strukturpolitikken; Både på program- og projektniveau.

På programniveau er behandlingen af miljødimensionerne sket i tæt dialog med Miljø- og Energiministeriet. Endvidere er der foretaget en ekstern forhåndsevaluering af programudkastet, hvor der er lagt særligt vægt på miljømæssige aspekter. Blandt andet er der foretaget en evaluering af programudkastets mulige miljøeffekter. Denne vurdering indgår som en del af programudkastets tekst. På projektniveau skal de miljømæssige konsekvenser vurderes og angives, både i ansøgningsmaterialet og i forbindelse med den efterfølgende regionale behandling af ansøgningen.

EU-finansiering

De 5,3 mio. EUR, som Danmark modtager til URBAN-arbejdet kommer fra Regionalfonden. Midlerne kan benyttes til at finansiere såvel regionalfondsaktiviteter som socialfondslignende aktiviteter.

Programimplementering: Administrative strukturer

Erhvervsfremme Styrelsen er forvaltningsmyndighed for Regionalfonden. Begrebet forvaltningsmyndighed er blevet indført med den nye generelle forordning. Forvaltningsmyndigheden er ansvarlig for en korrekt og effektiv forvaltning og gennemførelse af programmet.

I medfør af § 8 i lov nr. 1202 om administration af tilskud fra Den Europæiske Regionalfond og tilhørende statslig medfinansiering med senere ændringer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 819 af 31. august 2000 nedsættes et regionalt udvalg bestående af blandt andet repræsentanter fra Århus Kommune, borgerrepræsentanter, arbejdsmarkedets parter, politiet samt en række lokale foreninger, herunder boligforeninger, idrætsforeninger, integrationsrådet. Udvalget skal sikre, at indstillinger vedrørende de enkelte projekter er i overensstemmelse med gældende regler. Det vil i praksis sige forordninger, love, programmets udvælgelseskriterier, prioriteter og finansielle rammer. Samtidig skal udvalget sørge for, at projektudvælgelsen maksimerer den socioøkonomiske effekt af URBAN-midlerne. Århus Kommune sekretariatsbetjener udvalget.

Erhvervsfremme Styrelsen træffer afgørelse om tilsagn og afslag på baggrund af en indstilling fra det regionale udvalg. Styrelsen følger lovlige indstillinger fra det regionale udvalg.

1. Gældende dansk ret

Brugen af Den Europæiske Regionalfond er reguleret ved lov nr. 1202 om administration af tilskud fra Den Europæiske Regionalfond med senere ændringer jfr. lovbekendtgørelse nr. 819 af 31. august 2000. Erhvervsministeren er den øverste

ansvarlige for brugen af Regionalfonden i Danmark. Erhvervsministeren har delegeret sin kompetence til Erhvervsfremme Styrelsen jfr. bekendtgørelse nr. 881 af 21. september 2000.

2. Høring

Regeringens forslag til det danske URBAN-område var til høring i Specialudvalget for Industri- og Regionalpolitik i juli 2000. Forslaget var endvidere til høring i EF-udvalget og regeringens udenrigspolitiske udvalg og blev fremsendt til Folketingets Europaudvalg til orientering. Denne høring skal ses som en indholdsmæssig opfølgning herpå.

URBAN-programudkastet har været til uformel høring i Miljø- og Energiministeriet, By- og Boligministeriet, Arbejdsmarkedsstyrelsen og Socialministeriet.

Programmet er sendt til skriftlig høring i Specialudvalget for Industri- og Regionalpolitik, herunder Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening, med anmodning om bemærkninger senest fredag den 10. november 2000.

Der er ikke indkommet bemærkninger til programudkastet.

3. Lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser

Implementeringen af URBAN-programmet har ingen selvstændige lovgivningsmæssige konsekvenser.

Overordnet vil URBAN-programmets regionalfondsaktiviteter blive medfinansieret af Århus Kommune. Der er tale om en indikativ finansieringsplan, som løber over 7 år, hvor midlerne for 2000 er fordelt på årene 2002-2006, idet programmet først forventes godkendt i 2001.

Implementeringen af URBAN-programmet har ingen selvstændige statsfinansielle konsekvenser. For programmets gennemførelse forudsættes som minimum en national offentlig lokal eller regional tilvejebragte medfinansiering i Århus Kommune svarende til bidraget fra Regionalfonden.

4. Samfundsøkonomiske konsekvenser

URBAN har til formål at bidrage til økonomisk og social revitalisering af byområder. I forlængelse heraf er det svageste danske byområde, der er blevet udpeget som URBAN-område på grundlag af en række objektive kriterier. På den baggrund må det forventes, at implementeringen af programmet vil give Gellerup-Hasle-Herredsvang et udviklingsmæssigt løft.

5. Tidligere forelæggelse i Europaudvalget

Notat vedrørende proceduren for udpegning af det danske URBAN-område blev fremsendt til Europaudvalget til orientering den 18. juli 2000. Dette notat skal ses som en indholdsmæssig opfølgning herpå.

Den 1. november 2000

INDHOLD

INDLEDNING 4

1.1. DOKUMENTETS FORMÅL 4

1.2. DET GEOGRAFISKE OMRÅDE, SOM URBAN-PROGRAMMET OMFATTER 5

1.3. PARTNERSKABSDRØFTELSER OG MEDINDFLYDELSE 7

1.4. KARAKTEREN AF ÅRHUS KOMMUNES TILSAGN 9

2. BESKRIVELSE AF DEN NUVÆRENDE SITUATION 10

2.1. INDLEDNING 10

2.2. BEFOLKNINGENS SAMMENSÆTNING 10

2.3. ERHVERVS- OG ARBEJDSMARKEDSFORHOLD 11

2.4. UDDANNELSESFORHOLD 18

2.5. FRITIDS- OG KULTURAKTIVITETER 19

2.6. KRIMINALITET, SIKKERHED OG MISBRUG 21

2.7. REKREATIVE RESSOURCER 23

2.8. EN MILJØSTATUS - BOLIGER, TRAFIKMILJØ OG JORDFORURENING	24
2.9. OMRÅDETS ORGANISATORISKE RESSOURCER	26
2.10. KONKLUSIONER (SWOT-DIAGRAM)	28
3. ERFARINGER FRA TIDLIGERE INDSATSER I OMRÅDET	29
3.1. INDLEDNING	29
3.2. FORNYELSE OG RENOVERING	29
3.3. SKABELSE AF SOCIALE NETVÆRK OG STYRKELSE AF INTERNE ORGANISATORISKE STRUKTURER	29
3.4. ERHVERVS- OG ARBEJDSMARKEDSRETTEDE PROJEKTER OG AKTIVITETER	30
3.5. UDDANNELSE OG KOMPETENCELØFT	31
3.6. KRIMINALITETSFOREBYGGELSE	32
3.7. DEN EKSISTERENDE BREDE SOCIALE INDSATS	35
3.8. BRUGBARE ERFARINGER FRA ANDRE URBAN OMRÅDER	35
3.9. KONKLUSIONER	36
4. MÅLSÆTNINGER OG STRATEGIER FOR PROGRAMMET	38
4.1. INDLEDNING	38
4.2. HOVEDMÅLSÆTNINGEN	38
4.3. STRATEGIER	39
4.4. OVERORDNEDE SUCCESKRITERIER	39
4.5. ÅRHUS KOMMUNES POLITIKKER INDEN FOR RELEVANTE OMRÅDER	40
5. PRIORITETER OG FORANSTALTNINGER	42
5.1. INDLEDNING	42
5.2. FORANSTALTNING 1.1.: EN VÆKSTORIENTERET ERHVERVSUDVIKLING OG ET RUMMELIGT ARBEJDSMARKED	42
5.3. FORANSTALTNING 1.2. ET GENERELT IT-KOMPETENCELØFT	46
5.4. FORANSTALTNING 2.1.: FOREBYGGELSE OG REDUKTION AF KRIMINALITETS- OG MISBRUGSPROBLEMER	48
5.5. FORANSTALTNING 2.2.: AKTIVITETER DER FREMMER NYE FORMER FOR BORGERINDDRAGELSE, ANSVAR, FÆLLESSKAB OG SELVORGANISERING	51
5.6. FORANSTALTNING 3.1.: FRITID OG KULTUR SOM INTEGRATIONSFREMMEDE OG FOREBYGGENDE AKTIVITET	53
5.7. FORANSTALTNING 3.2.: EN OPPRIORITERING AF DE GRØNNE REKREATIVE MULIGHEDER	56
5.8. FORANSTALTNING 4.1.: PROGRAMADMINISTRATION OG TEKNISK ASSISTANCE	58
6. FINANSIERINGSPLAN	59
6.1. INDLEDNING	59

6.2. FINANSIERINGSPLAN FOR HELE PERIODEN FORDELT PÅ PRIORITETER 59

6.3. FINANSIERINGSPLANER PR. ÅR 60

6.4. BESKRIVELSE AF SÆRLIGE FORHOLD VEDRØRENDE SOCIALFONDSINDSATSEN I URBAN-OMRÅDET 62

7. ADMINISTRATIV STRUKTUR - OVERVÅGNINGSUDVALG, FORVALTNINGS- OG BETALINGSMYNDIGHED SAMT REGIONALE UDVALG OG SEKRETARIATER 64

7.1. REGIONALFONDSADMINISTRATIONEN I DANMARK 64

7.2. OVERVÅGNINGSUDVALGET 64

7.3. DET LOKALE BESLUTNINGSUDVALG (STYRINGSUDVALG) 65

7.4. FORVALTNINGSMYNDIGHED 67

7.5. BETALINGSMYNDIGHED 67

7.6. KONTROLFORANSTALTNINGER 68

7.7. OVERENSSTEMMELSE MED EU'S POLITIK 71

7.8. INFORMATION 72

8. FORHÅNDSEVALUERING 74

8.1. FORUDSÆTNINGERNE FOR FORHÅNDSEVALUERINGEN OG ARBEJDET HERMED 74

8.2. VURDERING AF PROGRAMMET 74

8.3. VURDERING AF PROGRAMMETS HÅNTERING AF OG EFFEKTER FOR MILJØET 76

8.4. VURDERING AF PROGRAMMETS HÅNTERING AF OG EFFEKTER FOR LIGESTILLINGEN 78

Indledning

1.1. Dokumentets formål

Overalt i Europa findes byområder, som har brug for en social, økonomisk og fysisk revitalisering. Høj arbejdsløshed, megen kriminalitet, sundhedstilstand under gennemsnittet, bygningsmæssig og miljømæssigt forfald er nogle af de problemer, som disse områder må slås med.

Med fællesskabsinitiativet URBAN II ønsker EU-Kommissionen at sætte ekstra gang i forbedringen af livskvaliteten for byområder med særligt tunge problemer. URBAN II bygger oven på et tilsvarende initiativ, som løb fra 1994-1999, hvorfra der er opnået gode erfaringer. Især er der fremkommet opløftende resultater af en integreret indsats, hvor man kombinerer sanering af forældede infrastrukturer med økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige foranstaltninger samt tiltag til bekæmpelse af social udstødelse og forbedring af miljøet. Endvidere har mange af de områder, som er udpeget under den første URBAN-periode, vist sig i stand til inddrage og aktivere lokalbefolkningen og at finde frem til nyskabende virkemidler.

Fra 2000-2006 vil EU-Kommissionen fortsætte og videreudvikle dette arbejde i et antal nye lokalområder. Det overordnede formål med fællesskabsinitiativet er:

? At fremme udformningen og gennemførelsen af særligt nyskabende strategier for bæredygtig økonomisk og social revitalisering af små og mellemstore byer eller problemramte bydele i større byer, og

? At styrke en udveksling af viden og erfaring om bæredygtig genopretning og udvikling af byområder i Fællesskabet.

Århus Kommune ansøgte i maj 2000 om status som URBAN II-kommune. Revitaliseringen skulle omfatte byområdet Gellerup-Hasle-Herredsvang, som gennem en årrække har været præget af netop de komplekse problemstillinger, som fællesskabsinitiativet retter sig imod at finde nye og innovative løsninger på.

Den 17. juli 2000 meddelte Erhvervsfremme Styrelsen, som administrerer den Europæiske Regionalfond i Danmark, at man ønskede at imødekomme Århus Kommunes ansøgning om at blive URBAN-kommune i perioden 2000-2006.

URBAN-programmet for byområdet Gellerup-Hasle-Herredsvang tager afsæt i de positive erfaringer med borgerinddragelse, som har vist sig både i byområder under den første URBAN-periode, og i de danske byer og byområder, der siden midten af 1990'erne har søgt at udvikle nye former for byforvaltning og borgerinddragelse. Demokratiseringsprocesser, borgerinddragelse og medindflydelse indgår derfor som en gennemgående forudsætning for gennemførelsen af det danske URBAN-program.

Dette dokument er Århus Kommunes udmøntning af ansøgningen i et såkaldt enhedsprogrammeringsdokument, som svarer til kravene i Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 samt øvrige retningslinier. Dokumentet er udarbejdet med henblik på en høring i EF-Specialudvalget for Industri- og Regionalpolitik oktober 2000 og på videre oversendelse til Kommissionen senest den 19. november 2000.

Dokumentet er et operationelt program, og det danner udgangspunkt for udformning af programtillæg, der beskriver forvaltningen af midlerne fra den Europæiske Regionalfond og den nationale medfinansiering. Herunder beskrives hvilke organisatoriske strukturer, som er sat i værk for at sikre programmets implementering og forankring i de berørte lokalområder.

1.2. Det geografiske område, som URBAN-programmet omfatter

Afgrænsningen af det støtteberettigede område er vist på næste side.

Gellerup-Hasle-Herredsvang er domineret af nogle større etageboligområder opført i perioden 1971-1980. Endvidere er der beliggende dele af et større erhvervsområde, et parcelhusområde samt et større antal kolonihaver, og i tæt tilknytning til området findes betydelige rekreative arealer og grønne hovedstrøg. Det tilstræbes med denne afgrænsning at bygge bro mellem socialt belastede boligkvarterer og de øvrige kvartaler i området, ligesom der skal bygges bro til de tilstødende parcelhus- og erhvervsområder.

Programmets indsatser skal komme dette område og dets indbyggere til gode. Parter, som ikke har adresse i området, f.eks. virksomheder og uddannelsesinstitutioner, kan dog medvirke ved implementeringen af programmet og indgå i de lokale partnerskaber.

1.3. Partnerskabsdrøftelser og medindflydelse

1.3.1. Programudarbejdelsesfasen

Forud for Århus Kommunes ansøgning om at blive URBAN II-kommune og i forbindelse med udformningen af dette programdokument har der været gennemført en række drøftelser med aktører, som kan have en interesse i programmets tilrettelæggelse og implementering. Formålet med disse indledende drøftelser har været:

? At uddybe forståelsen for de problemstillinger, som præger området, og at se disse problemstillinger i et URBAN-II perspektiv

? At identificere mulighederne for at integrere de tidligere bestræbelser for at løse områdets problemer og at søge efter nye og innovative aktionsmuligheder, som effektivt bygger ovenpå

? At drøfte programmets mål og indsatser og sikre, at lokalområdets ønsker afspejles bedst muligt

? Allerede i forberedelsesfasen at sprede viden og starte den bottom-up proces, som vil skulle præge gennemførelsen af URBAN II-programmet.

I processen har især følgende parter været inddraget:

Kommunale parter/forvaltningsenheder. De primære relevante kommunale parter og forvaltningsenheder: Beskæftigelsesafdelingen, Socialafdelingen, Fritids- og Kulturforvaltningen, Biblioteksvæsenet og Den Tekniske Forvaltning har deltaget i det forberedende arbejde, dels i en styregruppe på direktørniveau, dels i en embedsmandsprojektgruppe. Den sidstnævnte gruppe har arbejdet med den konkrete udformning af programmet. Der har været input fra mange personer, som har en specialviden om Gellerup-Hasle-Herredsvang, og fra de kommunale institutioner, som er lokaliseret i området.

De nævnte afdelinger har forpligtet sig til at arbejde med en gennemførelse af de indsatser og aktiviteter, som med en naturlig tyngde ligger i et kommunalt regi.

Lokale nøgleorganisationer. I løbet af eftersommeren 2000 er der gennemført konsultationer med lokale organisationer, som i særlig grad vil kunne repræsentere en lokal forankring og forpligtigelse:

? Der er indgået aftale med byområdets tre store boligforeninger (Brabrand Boligforening, Arbejdernes Andelsboligforening og Boligselskabet Præstehaven) om direkte engagement i projektet. De tre boligforeninger repræsenterer samtidig de øvrige boligforeninger i byområdet (Fagbo, Vesterbo, Statsbo og Ringgården). Boligforeningerne er indstillet på at viderefremme relevant information om projektet og dets muligheder m.v. til hele medlemskredsen. Konkret er det foreløbig aftalt, at der fra ultimo 2000 og frem til primo 2001 vil ske en nærmere drøftelse med henblik på at forberede de processer, som boligforeningerne og beboerne bliver involveret i, når projektrealiseringen kan gå i gang.

? Der er afholdt møde med og har været kontakt til byområdets tre store paraplyorganisationer (som tæller stort set de fleste foreninger og brugerbestyrelser i området som medlemmer), nemlig Brabrand Fællesråd, Hasle Fællesråd og Herredsvang Fællesråd. Fællesrådene er indstillet på at indgå aktivt i URBAN-projektet og kan i øvrigt tilslutte sig de angivne prioriteter og foranstaltninger i programmet.

? Brabrand og Omegns Handels- og Industriforening, der også dækker Urban-området, er helt indstillet på at fungere som døråbner i forhold til foreningens medlemskreds.

? Fribørsen, som arbejder med at mobilisere og organisere det frivillige arbejde i Århus, har fået en bevilling til at gøre en særlig indsats i Urban-området, og er nu i gang med projektrealiseringen. Fribørsen finder, at organisationens arbejdsmetoder og {{SPA}} mål i meget høj grad matcher URBAN{{PU2}}s intentioner om lokale bottom-up processer.

? Kolonihaveforbundets Århuskreds har givet tilsagn om at ville deltage aktivt i at skabe et positivt forhold mellem nydanskere og danskere i de lokale kolonihaveforeninger.

Nationale og regionale myndigheder. Der har været afholdt møder med Arbejdsformidlingen og Center for Virksomhedsudvikling, som er Århus amts erhvervsfremmeenhed. CVU er beliggende på Haslegaardsvænget, det vil sige i selve området, og der er en forståelse for, at denne lokalisering bør udnyttes i en skærpet indsats.

Arbejdsgiver/arbejdstagerorganisationer m.v. Århus Kommunes Erhvervskontaktudvalg og Beskæftigelseskontaktudvalg har erklæret at ville støtte op omkring programmet. Herudover har Dansk Arbejdsgiverforening og LO givet accept af at indgå som centrale partnere i nogle af programmets indsatser og projekter. Organisationerne på arbejdsmarkedet har tidligere samarbejdet om at gøre en ekstra indsats for realiseringen af det rummelige arbejdsmarked, og der er interesse for at søge dette samarbejde udvidet inden for URBAN{{PU2}}s rammer.

Med konsulentfirmaet William Hansen som tovholder er der startet et netværksarbejde blandt virksomheder i det store erhvervsområde ved Edwin Rahrs Vej, der grænser op til byområdet, og som omfatter ca. 4.000 arbejdspladser. Der er forventninger om, at disse netværk direkte og hurtigt vil kunne drages ind i programmets aktioner til gavn for områdets beskæftigelse og for integrationen af nydanskere.

1.3.2. Gennemførelsesfasen - Udmøntning af programmet

Gennemførelsen af programmet forudsættes blandt andet i udstrakt grad at skulle ske ved en aktiv medvirken og indsats fra de mange eksisterende organisationer og foreninger, som på det organisatoriske plan vil kunne repræsentere en lokal forankring og forpligtigelse.

Herudover vil de borgere, der bor i Gellerup-Hasle-Herredsvang være centrale aktører i gennemførelsen af det nye URBAN-program. Det er dem, der skal leve med de beslutninger om forandringer, der træffes i forbindelse med programmet, ligesom det samtidig er dem, der har "ekspertviden" om byområdet og bedst ved, hvordan en indsats kan blive til gavn for det lokale område. Derfor er det i sidste ende borgerne, der er garant for programmets succes.

Århus Kommune anser således en aktiv inddragelse af borgerne og øget medindflydelse og medansvar for at være en afgørende forudsætning for en langsigtet social, kulturel, økonomisk og miljømæssig bæredygtig udvikling af Gellerup-Hasle-Herredsvang.

På den baggrund vil Århus Kommune tage initiativ til som et led i URBAN-processen og til brug for programgennemførelsen, at der bliver etableret et Byforum/Borgerforum for byområdet Gellerup-Hasle-Herredsvang. Hensigten hermed er først og fremmest at sikre borgerne i byområdet mulighed for at øve direkte indflydelse på programmets konkrete udformning og gennemførelse, herunder at bidrage med idéer til konkrete ansøgninger.

Dette Byforum/Borgerforum, der forventes at komme til at udgøre et vigtigt supplement til de eksisterende beslutningsstrukturer, skal ikke blot sikre den brede lokale opbakning, men også at Det Lokale Beslutningsudvalg og Forvaltningsmyndigheden (jf. afsnit 7.3. og 7.4.) løbende får input og feed-back fra borgerne i lokalområdet.

1.4. Karakteren af Århus Kommunes tilsagn

Politisk har Byrådet på sit møde den 30. august 2000 givet sin fulde tilslutning og opbakning til programmet. Dette kommitment omfatter:

? Et økonomisk tilsagn om at skaffe en samlet national medfinansiering af mindst samme størrelsesorden som EU-støtten, jf. nærmere finansieringsoversigten i afsnit 6 - dog med forbehold for de årlige budgettilsagn, herunder også tilsagn til anlægsbevillinger

? Et tilsagn om at ville påtage sig forpligtelser vedrørende programmets administration og ledelse

? Et ønske om aktivt at dele Århus{{PU2}} erfaringer med andre URBAN-områder og med områder, der har tilsvarende problemprofiler i andre europæiske lande.

2. Beskrivelse af den nuværende situation

2.1. Indledning

Formålet med dette afsnit er at redegøre for Gellerup-Hasle-Herredsvangområdets særlige karakteristika, problemer og muligheder og dermed at skabe en referenceramme for programmets mål og indsatser. Redegørelsen omfatter befolkningsforhold, erhvervs- og arbejdsmarkedsforhold, uddannelsessammensætning, tilstedeværelsen og brugen af fritids- og kulturfaciliteterne, kriminalitet, de rekreative ressourcer, en miljøstatus samt en beskrivelse af de organisatoriske ressourcer. Afsnittet afsluttes med en sammenfattende SWOT-analyse.

2.2. Befolkningens sammensætning

Der er pr. 1. januar 2000 20.331 indbyggere i projektområdet URBAN. Det svarer til 7% af indbyggerne i Århus Kommune. Fra 1. januar 1985 til 1. januar 2000 er indbyggertallet i URBAN-området steget med 20%, svarende til 3.381 personer. I Århus Kommune og i hele landet var befolkningstilvæksten i samme periode på henholdsvis 13% og 4%.

Tabel 1. Befolkningen pr. 1. januar 1985, 1994 og 2000

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Tabel 2 viser befolkningen fordelt på køn og aldersgrupper. Fordelingen i URBAN-området viser en overrepræsentation af de 0-19 årige i forhold til andelen i Århus Kommune og hele landet.

Tabel 2. Befolkningen pr. 1. januar 2000 fordelt på køn og alder

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

URBAN-området har en relativ høj andel af borgere af udenlandsk herkomst (nydanskere). Pr. 1. januar 2000 er der 10.214 personer i projektområdet af udenlandsk herkomst, hvilket svarer til 50,2% af beboerne i området, mod 10,2% i Århus Kommune og 7,1% i hele landet.

Væksten i URBAN-området af nydanskere har fra 1994 til 2000 udgjort 30,8% af Kommunens samlede tilvækst af borgere med udenlandsk herkomst. Man kan således konstatere, at der i den pågældende periode har fundet en koncentration sted af disse befolkningsgrupper, eller en ghettoisering, om man vil.

Tabel 3. Nydanskere pr. 1. januar 1994 og 2000.

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

*) Relativt i forhold til den samlede befolkning.

Tabel 4. Gennemsnitlige samlede indkomster i 1998 (alle skattepligtige personer på 15 år og derover)

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Den gennemsnitlige skattepligtige indkomst pr. person er knap 39.000 kr. lavere i URBAN-området end i Kommunen generelt, jf. tabel 4. Tabellen viser desuden den gennemsnitlige skattepligtige indkomst pr. person for hele landet. De relativt dårligere vilkår i URBAN-området fremtræder klart.

2.3. Erhvervs- og arbejdsmarkedsforhold

I dette afsnit fremstilles en række oplysninger om befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. Formålet er at indkredse de særlige problemer, som kendetegner beskæftigelsen i området, og at lægge op til særlige erhvervs- og arbejdsmarkedspolitiske indsatser, som kan tilpasses befolkningens behov.

Tabel 5. Befolkningens beskæftigelse (bosiddende) i procent af de beskæftigede, pr. 1. januar 1999

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

I tabel 5 vises fordelingen på brancher og sektorer for den del af befolkningen, som er i beskæftigelse. Pr. 1. januar 1999 var der 6.109 personer beskæftiget i URBAN-området, mens der var 146.021 personer i Kommunen som helhed. URBAN-området udgør således 4,2% af alle beskæftigede i Århus Kommune, medens områdets andel af den samlede befolkning i Kommunen, som nævnt, er på 7,0% (jf. tabel 1). Man kan således konstatere, at arbejdsmarkedstilknytningen er markant lavere i Gellerup-Hasle-Herredsvang end i andre dele af Kommunen, og den kan ikke udelukkende tilskrives en større andel af børn.

Inden for de primære erhverv, bygge- og anlægsvirksomhed, øvrig privat service samt offentlig administration og service er URBAN-områdets arbejdsstyrke lidt underrepræsenteret beskæftigelsesmæssigt i forhold til Århus Kommune som helhed. Omvendt er der en overrepræsentation inden for nærings- og nydelsesmiddelindustri, øvrige fremstillingserhverv, handel, reparation og forsyning. Specielt er beskæftigelsen inden for hotel og restauranter højere i URBAN-området i forhold til Århus Kommune som helhed og hele landet.

I tabel 6 ses udviklingen i antallet af beskæftigede indenfor de forskellige brancher i URBAN-området, Århus Kommune og hele landet. Stigningen i antallet af beskæftigede personer fra 1994 til 1999 udgør for URBAN-området og Århus Kommune henholdsvis 10,7% og 8,3%. For URBAN-området udgør stigningen på de 590 antal beskæftigede personer dog kun 5,3% af den samlede stigning af beskæftigede i Århus Kommune. Den arbejdsstyrke, som bor i URBAN-området trækkes således senere ind på arbejdsmarkedet i opgangstider.

Tabel 6. Udviklingen i befolkningens beskæftigelse (bosiddende), procent ændringer fra 1994 til 1999

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Tabel 7 viser de ikke-erhvervsaktive fordelt efter socioøkonomisk status. 65% af hele befolkningen i URBAN-området er uden for arbejdsstyrken (ikke erhvervsaktive) mod 46% for Århus Kommune og på landsplan.

Områdets befolkning udgør 7% af hele befolkningen i Århus Kommune. De ikke-erhvervsaktive i URBAN-området er væsentligt overrepræsenteret inden for kategorierne aktivering og kontantshjælpsmodtagere, idet URBAN-området omfatter 19% henholdsvis 34% af det samlede antal aktiverede kontantshjælpsmodtagere i hele Århus Kommune. Det vil sige, at hver femte person i aktivering i Århus Kommune er fra URBAN-området, og hver tredje person på og omkring kontanthjælp i Århus Kommune er fra URBAN-området.

Tabel 7. Ikke-erhvervsaktive fordelt efter socioøkonomisk status og bopæl, 1. januar 1999

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

I tabel 8 er arbejdsløshedsprocenten, beskæftigelsesprocenten m.m. for de 16-66 årige pr. 1. januar 1999 i URBAN-området, Århus Kommune og hele landet angivet for følgende 3 herkomstgrupper: 1) Danmark, 2) Norden, EU og Nordamerika og 3) 3. lande (alle øvrige lande).

Af tabellen ses, at arbejdsløshedsprocenten pr. 1. januar 1999 generelt er væsentlig højere i URBAN-Området end i Århus Kommune og på landsplan. Dette gælder for alle 3 herkomstgrupper. Specielt er arbejdsløshedsprocenten for personer fra 3. lande i URBAN-området 7,5 procentpoint højere end i Århus Kommune.

Medens arbejdsløshedsprocenten for personer af dansk herkomst i URBAN-området pr. 1. januar 1999 er på 7,6%, er den for personer fra Norden, EU og Nordamerika 14,1% og 27,9% for personer fra 3. lande. I alt er der en samlet arbejdsløshed i URBAN-området på 13,5%, hvor den kun er 5,5% i Århus Kommune og 4,8% i hele landet. Ses på ikke-beskæftigelsesprocenten pr. 1. januar 1999 for de 16-66 årige, er den ligeledes væsentlig højere for alle de 3 herkomstgrupper i URBAN-området sammenlignet med Århus Kommune og på landsplan.

Specielt for herkomstgruppen 3. lande er ikke-beskæftigelsesprocenten i 1999 i URBAN-området 73,1% hvilket er 8,6 procentpoint højere end i Århus Kommune og 16,4 procentpoint højere end på landsplan.

Tabel 8. Arbejdsløshedsprocenten og beskæftigelsesprocenten m.m. fordelt på herkomst- grupper for de 16-66 årige, pr. 1. januar 1999

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

I tabel 9 er angivet ledige i pct. af arbejdsstyrken for 1994 og 1999. Pr. 1. januar 1994 var ledige i pct. af arbejdsstyrken (16-66 årige) for URBAN-området 21,7 %, mens den for Århus Kommune var på 11,8%. I 1999 var tallene faldet til henholdsvis 13,5% og 5,5%. Også dette område har fået gavn af den bedre beskæftigelse, men ledigheden er fortsat markant højere end i resten af Århus Kommune og landet.

Tabel 9. Ledige i procent af arbejdsstyrken for de 16-66 årige pr. 1. januar 1994 og 1999 fordelt på køn og alder

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Tabel 9 viser antal ledige i procent af arbejdsstyrken pr. 1. januar 1994 og pr. 1. januar 1999, fordelt på henholdsvis køn og udvalgte aldersgrupper. I projektområdet er ledige i procent af arbejdsstyrken faldet både for mænd og kvinder. I URBAN-området var ledigheden i 1994 blandt kvinderne på 19,5% og for mændenes vedkommende 23,4%, mens det i 1999 er omvendt, således at det nu er mændene, der har lavest ledighedsprocent. Ledighedsprocenten for mænd og kvinder udgør nu henholdsvis 13,4% og 13,6%.

Udviklingen i ledighedsprocenten i perioden 1. januar 1994 til 1. januar 1999 opdelt i 3 aldersgrupperinger: 1) De unge, 2) Mellemlgruppen og 3) De ældre, er også angivet i tabel 9. F.eks. konstateres inden for alle aldersgrupperinger i hele perioden en højere ledighedsprocent i projektområdet end for Århus Kommune og hele landet. Pr. 1. januar 1999 er ledighedsprocenten inden for alle grupperinger dog faldet i forhold til pr. 1. januar 1994.

Tabel 10. De 20-66 årige kontanthjælpsmodtagere 1), 1. januar 1999

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

1) Kontanthjælpsmodtagere omfatter modtagere både indenfor og udenfor arbejdsstyrken.

Af tabel 10 ses antallet af kontanthjælpsmodtagere samt den gennemsnitlige kontanthjælps- ydelse blandt de 20-66 årige pr. 1. januar 1999. Som det fremgår af tabellen, har 35,8% i URBAN-området modtaget kontanthjælp i 1999, hvor tallet er 12% for hele Århus Kommune. Den gennemsnitlige kontanthjælpsydelse er knap 17.000 kr. højere i URBAN-området end i Århus Kommune generelt og ca. 30.000 kr. højere end i hele landet.

Sammenfattende kan det noteres, at URBAN-områdets indbyggere har et dårligere fodfæste på arbejdsmarkedet and andre borgere i Århus Kommune, og at behovet for en arbejdsmarkedspolitisk indsats er så meget desto mere markant. Især befolkningen af udenlandsk herkomst står i en vanskelig situation. Hvis resultaterne tolkes med en positiv indfaldsvinkel, kan det konstateres, at der her eksisterer en betydelig reserve af uudnyttede menneskelige ressourcer.

2.4. Uddannelsesforhold

Tabel 11. Antal 20-66 årige i befolkningen fordelt efter højeste fuldførte uddannelse pr. 1. januar 1999

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Andelen i URBAN-området med en uddannelse svarende til enten grundskole, almengymnasial eller erhvervsgymnasial er stort set den samme som i Århus Kommune under ét. I URBAN-området er der tale om 39,8 %, mens det tilsvarende tal for Århus Kommune er 37 %.

Inden for de resterende uddannelseskategorier ligger URBAN-området imidlertid væsentligt under Århus Kommune som helhed. For så vidt angår gruppen "de uoplyste" er der hele 3.783 personer svarende til 31,5 % i denne gruppe i URBAN-området. Dette skyldes hovedsageligt, at i gruppen af personer med indvandrerstatus (og til dels efterkommere) ses en stor andel uden uddannelsesoplysninger. Dette skyldes blandt andet, at uddannelser, som er erhvervet uden for Dan mark, ikke registreres i statistikregistre.

Den store andel af "uoplyst" understreger behovet for som et led i URBAN-projektet at foretage en kortlægning af uddannelsesstatus i denne gruppe med henblik på at afdække ressourcer, som kan nyttiggøres.

2.5. Fritids- og kulturaktiviteter

Som vist oven for har store andele af befolkningen i Gellerup-Hasle-Herredsvang ingen umiddelbar arbejdsmarkedstilknytning, enten fordi de er for unge, for gamle eller tilhører bestemte etniske befolkningsgrupper. Disse mennesker er i vidt omfang afhængig af en tilværelse i området. Det er derfor af stor betydning, at der forefindes faciliteter samt at faciliteterne har appel - så de kan fungere som en løftestang i de sociale integrationsprocesser.

Generelt mangler større dele af URBAN-området, sammenlignet med andre områder i Århus Kommune, lokale aktivitetsmuligheder, hvor man kan samles og udfolde sig såvel organiseret som uorganiseret.

I dette afsnit beskrives kortfattet de eksisterende fritids- og kulturfaciliteter. I det omfang, der eksisterer en viden herom, gives endvidere et overblik over befolkningens brug af de faciliteter, som stilles til rådighed.

I URBAN-området findes der 6 folkeskoler med dertil hørende idrætsfaciliteter i form af idrætshaller/gymnastiksale samt udendørs idrætsanlæg - primært fodboldbaner. Dertil kommer beboerhuset Tousgårdsladen, lokaler i Brabrandhus, Brabrand rostadion og svømmebadet i Gellerupparken.

De indendørs kommunale fritidsfaciliteter anvendes primært af de almindelige kendte børne-, ungdoms- og idrætsforeninger, oplysningsforbund samt den kommunale ungdomsskole. I modsætning til f.eks. idrætsforeninger, som har medlemmer i alle aldre, deltager voksne nydanskere sjældent i fritidsaktiviteter, hvor de kommunale indendørsfaciliteter anvendes. En række etniske fodboldklubber låner dog de kommunale udendørs fodboldbaner.

Området indeholder tillige 4 fritids- og ungdomsklubber med fritidstilbud til henholdsvis de 10-13 årige og de 14-18 årige. For de yngre er der 3 pædagogisk ledede legepladser, hvor børn i alderen 6-13 år gratis kan deltage i aktiviteterne. Her er legepladsernes dyrehold ofte af særlig interesse. To åbne ungdomsklubber med særlige temaer har basis i vestbyen. Det gælder Cirkus Tværs, der bruger cirkus som arbejdsform, samt Grimhøj Motocross Klub, der har egen bane i området.

De sociale fritids- og ungdomsklubber er set under ét fyldt helt op til det normerede pladstal. Der er dog små udsving mellem klubberne, således at enkelte klubber har ledige pladser, medens andre har flere medlemmer end normeret. Samlet set er 64% af medlemmerne i de 4 klubber tosprogede - varierende fra 41% til 99% i de enkelte klubber. I Cirkus Tværs er næsten 100% af medlemmerne af udenlandsk herkomst.

I foråret 1998 blev der gennemført en fritidsundersøgelse af børn og unges fritidsvaner og -interesser i Århus Kommune. Undersøgelsen var en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleelever i 4. - 9. klasser i såvel folkeskoler som privatskoler. I alt 12.995 skoleelever, svarende til 81,1% af de adspurgte, udfyldte spørgeskemaerne. Udover en samlet rapport over undersøgelsens resultater er der udarbejdet en oversigt over besvarelsen for hver enkelt deltagende skole.

Om undersøgelsen kan sammenfattes følgende: Børn og unge i 4. - 9. klasse er forholdsvis aktive i deres fritid. Hovedparten af børnene og de unge går til faste aktiviteter i deres fritid, men det kan konstateres, at ca. 32 % af børn som taler et andet sprog end dansk i hjemmet ikke går til noget i deres fritid mod ca. 15% af børn, som taler dansk i hjemmet.

Bibliotekerne har mange tilbud og aktiviteter - f. eks. kan borgerne låne et stort udvalg af bøger og musik, de kan læse aviser og tidsskrifter på stedet, og de kan bruge PC'ere, som f.eks. har internetadgang og tekstbehandling. Desuden er der kulturelle arrangementer, som foredrag og udstillinger, også med etnisk islæt.

For nydanskere er der desuden tilbud om både at låne bøger på modersmålet og at låne dansksprogkurser og ordbøger, samt mulighed for at læse aviser og tidsskrifter på modersmålet. En stor del af borgerne af udenlandsk herkomst bruger

bibliotekerne. Af de registrerede lånere i Gellerup er således 34,6% af udenlandsk herkomst, og i Hasle er tallet 23%. Det betyder, at nydanskerne bruger bibliotekets tilbud relativt flittigt, men dog ikke så intenst som danske.

I 1998 blev der foretaget en spørgeskemaundersøgelse rettet mod nydanskere på Gellerup, Hasle, Tilst og Trige biblioteker. Undersøgelsen kan give nogle fingerpeg om, hvordan nydanskerne bruger bibliotekerne i forhold til andre danskeres brug. Mønstret blandt de adspurgte adskiller sig på en del områder markant fra gennemsnittet i spørgeskemaundersøgelser rettet mod danskere. 43% af nydanskerne bruger typisk internet mod 13% af danskerne, 50% bruger typisk biblioteket til at hente information mod 26% af danskerne, og 30% benytter sig af læseplads/værested mod 9% danskere.

I Gellerup-området findes der ikke mange finkulturelle tilbud til lokalbefolkningen. Dog skal nævnes Gellerupscenen; et teater, der gennem de seneste 15 år har opbygget et repertoire, der specielt tiltaler lokalbefolkningen, og som samtidig tiltrækker et stort publikum fra den øvrige region. Gellerupscenen har en central rolle i de kulturelle manifestationer og gør en stor integrationsindsats.

Den tyrkiske befolkningsgruppes foreninger har forsøgt at etablere kulturtilbud til deres medlemmer. En stor del af disse kulturtilbud afvikles på Gellerupscenen i form af gæstespil, f.eks. fra Ankara Statsteater, tyrkiske folkemusikgrupper og tilsvarende. Der er i gennemsnit 1-2 tyrkiske gæstespil om året på Gellerupscenen. Til disse gæstespil har teatret en belægningsprocent på ca. 100% - det vil sige, at mellem 170 og 250 tyrkiske lokalbeboere benytter sig af dette tilbud.

En voksende del af Gellerupscenens børn/unge, der søger optagelse i teatrets forestillinger, er af tyrkisk oprindelse. Dog er andelen af disse stadig relativt lille. Selv med positiv særbehandling er andelen af indvandrerbørn kun på 25-35%. Gellerupscenen har opbygget et kontaktnet, der betyder, at flere og flere af den tyrkiske befolkningsgruppe går i teatret til Gellerupscenens øvrige teaterudbud. Dette publikum vurderes at være på ca. 10% af det samlede publikum til forestillingerne.

Den somaliske befolkningsgruppe har ikke medbragt en tradition for at gå i teatret, men det er dog sædvane for dem at bruge visse kulturtilbud, herunder primært koncerttilbud på Gellerupscenen, men også tilbud, der retter sig mod hele familien, samt tilbud der ikke er specielt sprogkrævende.

De to andre befolkningsgrupper, arabere og palæstinensere, benytter generelt p.t. ikke Gellerupscenens kulturtilbud.

Den danske befolkningsgruppe i lokalområdet er repræsenteret, dels som aktivt medvirkende, dels som brugere af Gellerupscenens tilbud. Specielt børn og unge fra lokalområdet går til optagelsesprøver til Gellerupscenens forestillinger, og denne aktivitet trækker øvrige familiemedlemmer i teatret, - enten fordi barnet/den unge medvirker som spiller, eller fordi der generelt er skabt interesse for projektet i familien. Ligeledes har det gennem samarbejde med de beboerforeninger og lignende i området været muligt at opbygge en stadig større publikumsandel fra lokalområdet.

2.6. Kriminalitet, sikkerhed og misbrug

Kriminalitet

Ifølge Danmarks Statistik ser fordelingen på kriminelle sager og ikke anmeldte forbrydelser således ud i 1998:

Tabel 12: Kriminelle afgørelser og forbrydelser pr. 10.000 indbyggere i Urban-området, Århus Kommune og Danmark, 1998

Urban Århus Kommune Danmark

Kriminelle afgørelser

Vold 79 424 8319

Hærværk 11 143 3391

Narkotiske stoffer 43 324 7591

I alt 133 891 19.301

Forbrydelser pr. 10.000 indb.

Vold 38,9 14,5 15,6

Hærværk 5,4 5,0 6,4

Narkotiske stoffer 21,1 11,4 14,2

I alt 65,4 30,9 36,2

Kilde: Særkørsler Danmarks Statistik

Der tegner sig tydeligt det billede, at URBAN-området er mere præget af kriminalitet end såvel Århus Kommune som helhed og Danmark som helhed. Det er især volden, som er mere markant i URBAN-området end i andre dele af Århus Kommune. Men også forbrydelser i forbindelse med narkotika finder i højere grad sted her end på andre lokaliteter. URBAN-området er tilsyneladende ikke specielt præget af hærværk. Der er lidt mere h& aelig;rværk i URBAN, end i Århus Kommune som helhed og ligefrem lidt mindre end i Danmark som helhed.

Ovenstående billede af omfanget af kriminaliteten bygger på tal fra Danmarks Statistik, som beskriver situationen i 1998. Ifølge opgørelser og vurderinger fra Århus Politi er der ikke sket nogen hverken positiv eller negativ udvikling i kriminaliteten i URBAN-området i de seneste 1½ år. Det er status quo for alle de nævnte typer af forbrydelser.

Misbrug

Der er ikke foretaget nogen systematisk vidensopsamling, der kan dokumentere udviklingen af misbrugsituationen i Århus Kommune i de senere år.

Det seneste dokumentation, der er lavet, er fra 1997, hvor etnograf Inge Wittrup lavede undersøgelsen "også ung i Århus" - en interviewundersøgelse blandt 100 unge flygtninge/indvandrere i Århus. Den viste, at alkoholforbruget blandt disse unge var noget lavere end hos danske unge, samt at stofforbruget var noget højere end hos danske unge. Undersøgelsen er ikke foretaget blandt et repræsentativt udsnit af de unge, og man kan derfor dårligt generalisere ud fra den, men blot notere sig, at der tilsyneladende er en tendens til, at nogle udenlandske unge i højere grad bruger stoffer (primært hash) end danske unge.

Den helt aktuelle situationen i Gellerup-Hasle-Herredsvang er ikke dokumenteret. Situationen må derfor bero på et skøn fra forskellige fagpersoner, der arbejder i området:

? Klubpersonalet i området vurderer, at der i nogle grupper af unge med udenlandsk baggrund ryges en del hash. Det vurderes endvidere, at gennemsnitsalderen for disse grupper er for nedadgående. Der fortælles om hashrygning blandt børn helt ned i tolvårsalderen. Det vides ikke, hvor stort et antal, der er tale om.

? Klubpersonale og politi beretter om flere tilfælde af rygeheroin blandt unge i området. Udbredelsen synes at være øget inden for de senere år.

? Mentorprojektets personale (se afsnit 3.6.) oplyser, at de p.t. har 30 unge tilknyttet, og at 8 ud af de 30 er så stofafhængige, at disse unge må anses for værende behandlingskrævende.

? Der rapporteres p.t. om problemer med stofhandel på trappen ved en af daginstitutionerne i Bispehaven.

SSP (et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem Socialafdelingen, Skolevæsenet, Fritids- og Kulturforvaltningen og Politiet) er i september 2000 gået i gang med at lave en spørgeskemaundersøgelse, der skal belyse, om der er hold i bekymringen for, om misbruget er stigende blandt unge i Gellerup/Bispehaven. Denne undersøgelse forventes afsluttet med udgangen af år 2000.

2.7. Rekreative ressourcer

Gellerup-Hasle-Herredsvang er områder, som er projekteret og opført i en periode, hvor der var stor fokus på grønne og rekreative arealer i tæt tilknytning til boligerne. Indflydelsen fra denne strømning lader sig aflæse i området på mange måder. I dette afsnit beskrives nogle væsentlige kendetegn, og disse sættes op over for den aktuelle brug og befolkningens nutidige og mulige fremtidige forventninger og krav.

De fleste friarealer i tilknytning til etageboligområderne er i lighed med bygningerne blevet renoveret en eller flere gange. Umiddelbart virker de ikke nedslidte og forsømte, men bærer som helhed præg af, at de ikke giver tilstrækkelige udfoldelsesmuligheder, især til unge. Bortset fra på hovedstierne opholder meget få mennesker sig på friarealerne omkring bebyggelserne. Dette gælder især Bispehaven, som i mindre grad end de øvrige områder indbyder til ophold.

Herredsvangbebyggelsen og Tøveshøjbebyggelsen grænser op til relativt store offentlige rekreative områder. Til trods for den korte afstand mellem store befolkningskoncentrationer i etageboligområderne og de rekreative områder, er det overraskende få mennesker, man møder i de grønne områder. Eneste undtagelse er de dele af parkerne, der er udlagt til boldspil.

I nærheden af Bispehaven og Herredsvang ligger kolonihaveområder, som kun i ringe omfang benyttes af nydanskere. Rundt omkring i selve bebyggelserne findes beboerhaver, som vidner om interesse for havedyrkning blandt beboerne. Den begrænsede plads på friarealerne mellem boligblokkene giver dog ikke optimale betingelserne for havedyrkning. Men der er tegn på en begyndende interesse for kolonihaver blandt nydanskerne i det nyeste kolonihaveområde ved Herredsvang, koloni haven Marienlyst.

I forhold til den overordnede grønne struktur i Århus er URBAN-området særledes velbeliggende. Som en rygrad i URBAN-området ligger en grøn trace, der tidligere var planlagt til motorvej. Motorvejsplanerne er nu opgivet, og arealerne er i stedet forbeholdt rekreativ anvendelse. Endnu mangler en del af områderne at blive anlagt og bearbejdet som rekreative oaser. Eksempelvis rummer stedet den flotteste udsigt over hele Århus. Men der er p. t. ikke nogen l et adgang til dette udsigtspunkt. Når den samlede trace er anlagt, vil den forbinde attraktive naturområder omkring Brabrand Sø med et stort skovområde under udbygning nordvest for Herredsvangbebyggelsen, nemlig Brendstrup Skov. Urban-området grænser desuden op til det offentlige rekreative område Skjoldhøjparken, hvorfra der er direkte forbindelse til det største skovrejsningsområde i Århus, True Skov.

Den grønne trace, som indgår i URBAN-området, udgør således et meget centralt element i den overordnede grønne struktur for hele vestbyen af Århus. Det giver mulighed for at opfylde lokale rekreative behov og samtidig være et sted, hvor nydanskere og danskere mødes.

Som helhed rummer de store og små grønne strøg store og stadig uudnyttede muligheder for at tilgodese lokale rekreative ønsker og udfoldelsesmuligheder. Endvidere kan de rekreative områders omdannelsesproces bidrage til at sikre bedre integration mellem nydanskere og danskere, og at knytte bydelene endnu bedre sammen.

2.8. En miljøstatus - Boliger, trafikmiljø og jordforurening

I dette afsnit behandles Gellerup-Hasle-Herredsvangområdet ud fra en miljømæssig vinkel. Det skal bemærkes, at området er et boligområde, hvorfor forurenende aktiviteter af erhvervmæssig art er yderst begrænsede. Fremstillingen koncentrerer derfor om miljøproblemerne og miljøindsatsen inden for bolig- og trafikområdet. Endvidere beskrives forekomsten af jordforurening.

Boliger

Siden 1991 er der sket en omfattende renovering af boligbebyggelsen for 741 mio.kr. I den nærmeste fremtid forventes at skulle ske renoveringer for ca. 220 mio.kr. Den store boligmasse er således i en relativ god og energieffektiv stand. Der findes moderne affaldsbehandlingssystemer, og der sker en sortering af affald i de mest almindelige fragmenter. Området har dog ikke avancerede affaldssorteringssystemer, idet sådanne erfaringsmæssigt kan være vanskelige at kommunikere og finde forståelse for i et multietnisk og socialt meget sammensat lokalsamfund. Dog har Boligselskabet Præstehaven i foråret 2000 iværksat et projekt om at etablere, udbygge og effektivisere genbruget og affaldssorteringen i Boligselskabets afdelinger over en treårig periode. Der er i særlig grad fokus på at inddrage de fremmedsprogede beboere i projektet.

Trafikmiljø

URBAN-området har generelt en veldefineret og veludbygget trafik infrastruktur. Der er let adgang til og fra området via det overordnede vejnet - Viborgvej, Edwin Rahrs Vej, Silkeborgvej, Åby Ringvej og Hasle Ringvej - til resten af Århusområdet. Den trafikale infrastruktur i området er kendetegnet ved en række boligveje sammenbundet af en række fordelingsveje.

Forholdene for den lette trafik i området er som helhed god. Området har således et veludbygget stisystem, der via stier i eget tracé og stier langs boligveje og fordelingsveje binder boligklynger, institutionsområder og detailhandelsområder sammen på kryds og tværs, samt via cykel- og gangstiforbindelser langs de overordnede veje giver adgang til resten af Århusområdet.

På det overordnede vejnet kører der forholdsvis store trafikmængder, der belaster naboarealerne med vejtrafikstøj. Arealerne langs Åby Ringvej og Hasle Ringvej samt Edwin Rahrs Vej og til dels Viborgvej er imidlertid disponeret under hensyntagen til denne belastning, således at der enten er opsat støjafskærmning eller således at der ligger ikke

støjfølsom bebyggelse ud til disse veje. På en del af Viborgvej og en del af Silkebo rgvej ligger der et antal ældre parcelhuse, der er belastet med vejtrafikstøj.

Samtidig med at give gode adgangsforhold virker de store vejanlæg på grund af deres trafikmængde og fysiske udformning også i en vis udstrækning som barrierer i området. Således er muligheden for gående til at komme på tværs af Ringvejen begrænset til en stitunnel og en række signalregulerede kryds.

I forbindelse med at Edwin Rahrs Vej opklassificeres til indfaldsvej fra Herning-motorvejen er det Århus Kommunes mål at gennemføre fysiske tiltag på strækningen, der sikrer, at vejen ikke kommer til at fungere som en endnu større fysisk barriere med sikkerhedsmæssige problemer for lokalsamfundet. Anlægget, som er af stor betydning for, at URBAN-området kan opfattes og anvendes som ét område, forventes at komme til at omfatte følgende sikkerheds- og miljøforbedrende arbejder på den eksisterende vejstrækning:

? Krydset ved Holmstrupgårdsvej ombygges til enten signalregulering eller rundkørsel.

? Vejstrækningen mellem Langdalsvej og Hejredalsvej udvides, og der etableres støjafskærmning på strækningen mellem Holmstrupgårdsvej og Hejredalsvej.

? For at sikre forbindelsen for de svage trafikanter og mindske barrieren i lokalsamfundet etableres en stitunnel under Edwin Rahrs Vej ved Holmstrupgårdsvej.

? Krydset Edwin Rahrs Vej/Hejredalsvej ombygges med lysregulering eller rundkørsel. Eventuelt kombineret med ny vej til Bazar Vest.

? Fra Hejredalsvej til Ringvejen vil der være tale om etablering af buslommer og lukning af midterrabatten.

? Udvidelse af den eksisterende vej fra den nye rundkørsel ved Mariedalsvej til Langdalsvej, herunder anlæg af fællessti i begge sider af vejen.

? En ombygning af krydset Langdalsvej til enten signalregulering eller rundkørsel, samt etablering af stitunnel.

Projektet forventes gennemført i etaper med ibrugtagning i 2003/2004.

Den kollektive trafikbetjening i området er generelt god med mange og hyppige linier til og fra Århus og oplandet.

Generelt er den trafikale infrastruktur i området velfungerende og de afledte miljømæssige konsekvenser efter omstændighederne begrænset. Der skønnes ikke umiddelbart behov for en yderligere fysisk indsats for miljøet.

Jordforurening

Generelt er der ikke kendskab til miljø- og sundhedsskadelig jordforurening i området som omfattes af URBAN-programmet. Der er inden for området kortlagt 4 arealer, der er forurenede. Det drejer sig om:

? En olieforurening på en industrigrund. Århus Amt har vurderet, at forureningen ikke udgør en fare for arealanvendelsen eller grundvand.

? En kviksølvforurening på et tidligere varmegærk. Århus Amt har vurderet, at forureningen ikke udgør en fare for arealanvendelsen eller grundvand.

? En tidligere losseplads, som nu anvendes til industriareal. Århus Amt har vurderet, at forureningen ikke udgør en fare for arealanvendelsen eller grundvand.

? En tidligere losseplads, som nu anvendes til idrætshal og boldbaner. Århus Amt har vurderet, at forureningen ikke udgør en fare for arealanvendelsen eller grundvand.

Endvidere er et område kaldet Hasle Skov Bakkelandskab under etablering med overskudsjord fra byområdet. Jorden kan være let forurenede, men bliver slutfærdiget med ren jord, så der ikke er sundhedsfare for mennesker ved den fremtidige anvendelse som rekreativt område jævnt over for. Under etableringen er der ikke offentlig adgang til Bakkelandskabet.

Samlet kan konkluderes, at Gellerup-Hasle-Herredsvang på miljøområdet er velforsynet og velfungerende, og at problembilledet ikke på nogen område er tungt. Den miljømæssige indsats bør derfor først og fremmest koncentreres om kvalitativt at forbedre de rekreative muligheder, og om at få ændret holdninger og adfærd, så der ud fra en Agenda 21-

tankegang kan passes bedre på miljøet og forbruget af ressourcer, samt idig med at lysten til nye former for selvorganisering animeres.

2.9. Områdets organisatoriske ressourcer

URBAN-programmets forudsætning er, at udvikling skal ske i partnerskaber med lokale kræfter. Partnerskaber forudsætter oftest inddragelse af forskellige former for eksisterende organisationer og andre konstellationer. I dette afsnit redegøres der for de organisatoriske ressourcer, som URBAN-indsatsen blandt andet vil skulle læne sig op ad. Der ses på foreningslivet og deltagelsen heri. Afsnittet beskriver også de mere erhvervsmæssige organisationer, som har markeret interesser i, at Gellerup-Hasle-Herredsvang får et socialt og kulturelt løft.

Foreningslivet og deltagelse heri

I Urban området er der etableret 3 fællesråd - Brabrand Fællesråd, Hasle Fællesråd og Herredsvang Fællesråd. Fællesrådene er for hver deres lokalområde paraplyorganisationer for de fleste foreninger, brugerbestyrelser og derfor en vigtig adgang til mindre kendte organisatoriske ressourcer.

Syv boligforeninger har boligbyggeser i URBAN-området. Beboerdemokratiet er tæt og velorganiseret med udspring i alt 17 afdelingsbestyrelser.

I lokalområderne findes endvidere en række børne-, ungdoms- og idrætsforeninger. På trods af adskillige forsøg og initiativer er det kun i begrænset omfang lykkedes for foreningerne at inddrage børn og unge af udenlandsk herkomst i foreningsaktiviteterne. Det skal dog anføres, at den forstærkede fritidsindsats over for tosprogede børn og unge (Fritidsbutik og Fritidsteam), som Århus Kommune igangsatte i 1999, forventes at kunne være med til at lette indgangen til foreningslivet for alle befolkningsgrupper og på måder, som fremmer integrationen.

I URBAN-området er der et enkelt lokalt oplysningsforbund, som tilbyder kursisterne undervisning i en række kreative fag. I 1999 gennemførte det lokale oplysningsforbund 25.095 deltagertimer svarende til ca. 45 undervisningshold. Ligeledes er der i 1999 gennemført et lokalt daghøjskoleforløb med ca. 25 års-elever.

Der findes i lokalområderne en række forskellige rent etniske foreninger, som tilbyder landsmænd fritidsmæssige aktiviteter. Disse foreninger samler de enkelte nationaliteter eller familieklaner, og de anvender de offentlige tilgængelige lokaler som samlingssted. Mange af disse organisationer synes dog i mindre grad at være udadventede og åbne, og deres formål er ikke entydigt at virke for en forbedring af levevilkårene i området. I de seneste år er der begyndt at vokse nye og mere tematiserede organisationer og interessegrupper frem, etniske såvel som tværgående, som klarere kan medvirke til at gøre en indsats inden for URBAN-programmets rammer.

At de etniske befolkningsgrupper er aktive, kan illustreres af, at det lokale Beboerhus Tousgårdsladen bruges af ca. 50% danske og 50% andre nationaliteter. Det svarer nogenlunde til deres repræsentation i området. Aktiviteterne i beboerhuset er primært en værestedsfunktion i form af åbne tilbud, debataftener, foredrag, IT-center, banko, religiøse aktiviteter og fællesspisning. Beboerhuset indgår i et samarbejde med mere end 50 institutioner i lokal områderne.

Samlet vurderes det dog stadig, at antallet af deltagere i organiserede fritids- og kulturaktiviteter i lokalområderne er lavere end i de øvrige lokalområder i Århus Kommune. Der er dog et ufuldstændigt kendskab til uformelle organiseringer og foreninger, som ikke modtager kommunal støtte.

Virksomheder og andre arbejdspladser i området

Der findes i området i hovedsagen kun et mindre antal arbejdspladser inden for den offentlige sektor og detailhandlen. Brabrand Handels- og Industriforening er aktiv i området.

En særlig interesse knytter sig til naboområdet ved Edwin Rahrs Vej, som rummer en række virksomheder med i alt omkring 4.000 arbejdspladser - hvoraf en mindre del indgår i Urban-området. Med det formål at skabe bedre vilkår for erhvervsudviklingen i dette erhvervsområde blev der i 1997-98 gennemført en forundersøgelse om de 110 virksomheders ønsker og interesser for forbedringer.

I forundersøgelsens konklusioner anbefales en styrket organisering i virksomhedsnetværk. I netværket skulle der blandt andet fokuseres på vækstgruppe vedr. investeringssikkerhed, på aftaler om delemedarbejdere mellem virksomheder med sæsonvariationer i beskæftigelsesfrekvens og på forskønnelse af området.

Virksomhedsnetværket er nu etableret og fungerer uformelt. I efteråret 2000 gennemføres en formalisering af netværket med oprettelse af fire tema-netværksgrupper. Det vurderes, at dette netværk og undergrupperne kan få stor betydning for en gennemførelse af nogle af URBAN-programmets erhvervsrelaterede indsatser.

2.10. Konklusioner (SWOT-diagram)

Styrker

Det fysiske miljø:

- ? God boligstandard med et lille fornyelsesbehov
- ? Velfungerende miljøsystemer og trafikløsninger
- ? Flotte grønne områder i og i tilknytning til området

Arbejde, beskæftigelse og kompetencer:

- ? Stort arbejdskraftpotentiale
- ? Initiativer med signalværdi, f.eks. Bazar Vest

Sociale netværk og organisationer:

- ? Velfungerende boligforeninger og diverse andre basale organisationer
- ? Begyndende selvorganisering på græsrodsniveau

Svagheder

Det fysiske miljø:

- ? Friarealer bruges relativt lidt
- ? Områder, hvor man føler sig utryg
- ? Mangel på aktivitetslokaler og idrætsfaciliteter i dele af Urban-området

Arbejde, beskæftigelse og kompetence:

- ? Stigende gettoiseringstendens med social udstødning og mangel på arbejdskultur
- ? Stor ledighed, særlig blandt nydanskere
- ? Lavt kvalifikationsniveau
- ? Lav motivation til uddannelse blandt unge og kvinder
- ? Energier kanaliseres over i kriminalitet

Sociale netværk og organisationer:

- ? Relativt tyndere organisering, herunder også på miljøside (Agenda 21)
- ? Lav deltagelsesniveau i organiserede fritidsaktiviteter
- ? Manglende mødesteder i en mere uforpligtende organisationsform

Muligheder

Det fysiske miljø:

- ? Uudnyttede muligheder for mere varierede og brugertilpassede grønne områder i Hasle Bakkelandskab
- ? Bygnings- og lokaleservere forskellige steder i området
- ? Plads til nybyggeri af faciliteter til kultur- og idræt
- ? Etablering af ejendomsfølelse og påpasselighed i forhold til miljøet og de fysiske omgivelser

Arbejde, beskæftigelse og sociale kompetencer:

- ? Kulturelle ressourcer, som p.t. kun udnyttes marginalt
- ? Energier, som rigtigt organiseret kan kanaliseres ind i uddannelse og jobs

Sociale netværk og organisationer:

- ? Reelt kommitment fra virksomheder i nabolaget
- ? Stor organisatorisk power i boligforeninger og i lokale kommunale institutioner og organisationer
- ? Et frivillighedssystem under opbygning Trusler

Det fysiske miljø:

- ? Fortsat hærværk og kriminalitet, som underminerer respekten for tiltag
- ? Fortsat mangel på interesse for at benytte de grønne områder

Arbejde, beskæftigelse og sociale kompetencer:

- ? Holdningsbarrierer på arbejdspladser
- ? Rekrutteringsproblemer til uddannelse og projekter, særligt blandt nydanskere
- ? Hele processen vanskeliggøres i tilfælde af større ledighed
- ? Optrapning af kriminalitet

Sociale netværk og organisationer:

- ? Mangel på rodfastelse af nye organisationer på grund af fraflytning af de stærkeste
- ? Lang læreproces for deltagelse, demokrati og ansvarsfølelse

3. Erfaringer fra tidligere indsatser i området

3.1. Indledning

Formålet med afsnittet er at redegøre for nogle af Århus Kommunes erfaringer med at løse problemer og udnytte muligheder i URBAN-området. Det er hensigten at demonstrere, hvordan URBAN-programmet ligger i forlængelse af og bygger oven på andre og forudgående indsatser.

3.2. Fornyelse og renovering

Siden 1991 er der til de almene boligafdelinger i Århus Vest omfattet af URBAN-ansøgningens geografiske afgrænsning givet en massiv støtte til renoveringer, blandt andet fra Landsbyggefonden. Omfanget af og formålet med denne indsats vises i skemaet neden for.

mio.kr.

Brabrand Bf. 4, Gellerupparken Byggeskader, miljø m.v. 340

Brabrand Bf. 5, Toveshøj Byggeskader, miljø 179

Brabrand Bf. 6, Holmstrup Byggeskader 140

Præstehaven 6, Bispehaven Miljø m.v. 23

Ringgården 21, Herredsvang Byggeskader 24

AAB 35, Trillegården Byggeskader, ombygninger 35

I alt 741

Ud over ovennævnte arbejder er Fagbos og Vesterbos afdelinger i Herredsvang renoveret omkring 1989 til en samlet udgift på ca. 45 mill. kr., ligesom Brabrand Boligforenings tre afdelinger og Trillegården også har undergået renoveringer i 1980'erne med støtte. I den nærmeste fremtid forventes Bispehaven at skulle renoveres for over 200 mill. kr., ligesom Statsbos afdeling i Herredsvang forventes at skulle renoveres for omkring 20 mill. kr. Disse tidligere og ende indsatser bidrager til en høj kvalitetsmæssig standard i området, og der er ikke ud over de nævnte nye tiltag overhængende behov for opretning og fornyelse.

Som nævnt i afsnit 2.7 er de fleste friarealer i tilknytning til etageboligområderne blevet renoveret en eller flere gange. Alligevel bruges de ikke særlig intensivt.

3.3. Skabelse af sociale netværk og styrkelse af interne organisatoriske strukturer

Som beskrevet i afsnit 2 findes der veludbyggede institutionelle strukturer i Gellerup-Hasle-Herredsvang. Men det er kendetegnende, at lokal mobilisering nedefra har været mindre hyppigt forekommende. I et pilotprojekt "Lokal kapital til sociale formål" startet i 2000 søger Fribørsen at hjælpe græsrodder til at organisere sig og opnå resultater af deres arbejde. Fribørsen, som er en kommunalt støttet organisation, der formidler "arbejdstimer" i frivillige sociale organisationer, har for en 2½ års periode fået 7,43 mio.kr. fra EU's socialfond, art. 6 til et projekt rettet mod sociale aktiviteter og mindre beskæftigelsesfremmende aktiviteter i Gellerup, Herredsvang og Bispehaven.

Fribørsen forventer i et samarbejde med det boligsociale arbejde at kunne igangsætte eller støtte 80-90 mikroprojekter i sociale foreninger, værkstedsaktiviteter, iværksættere, kulturelle aktiviteter m.m., der kan fremme det sociale miljø og beskæftigelsen i de tre boligområder.

Det er vanskeligt i denne indledende fase af projektet "Lokal kapital til sociale formål" at uddrage mere entydige erfaringer, som man kan bygge videre på. Foreløbig er der identificeret en række uformelle netværk og græsrodsaktiviteter. Fribørsen har modtaget ansøgninger om støtte til en række konkrete aktiviteter, og ansøgningernes omfang og karakter er et udmærket fingerpeg om eksistensen af en langt større og initiativlyst, end der i øjeblikket udnyttes.

3.4. Erhvervs- og arbejdsmarkedsrettede projekter og aktiviteter

Af særligt interessante erhvervs- og arbejdsmarkedsrettede aktiviteter skal nævnes Bazar Vest, Kvarterløft og et erhvervsbaseret flygtninge- og indvandrerprojekt.

Bazar Vest - orientalsk marked og iværksætter-center. Bazar Vest startede som et orientalsk marked i 1996 på initiativ af en lokal forretningsmand. Der blev indrettet små studepladser á 8-10 m² i en stor hal i Gellerup, hvor flygtninge og indvandrere uden særlig startkapital kunne etablere sig med egen butik.

Det orientalske marked har siden fungeret som et attraktivt og eksotisk indkøbscenter og som springbrædt for nye iværksættere med anden etnisk baggrund. Således har 25 af de oprindelige iværksættere, som startede med en studeplads i Bazar Vest, taget springet og etableret sig som selvstændige uden for Bazar Vest. Det skal også bemærkes, at af de 65-70 familier, som i dag driver forretning i Bazar Vest, lever i dag ca. halvdelen uafhængigt af supplerende offentlige ydelser.

Bazar Vest Consult - rådgivning og uddannelse til iværksættere. Med det formål at understøtte den positive udvikling af Bazar Vest som rugekasse for nye forretningsdrivende med en anden etnisk baggrund etablerede Århus Kommune (med støtte fra EU-programmet LIA) et backup-projekt med rådgivning og uddannelse af de nye iværksættere.

Der blev gennemført en række aktiviteter - både uformelle i en daglig opsøgende kontakt og i mere formelle - herunder også en international workshop under titlen: "Thematic workshop on Self-employment and Job-Creation by Migrants and Ethnic Minority Entrepreneurs".

En evaluering fremdrager forskellige positive elementer. men peger dog på, at det ikke under projektforsløbet lykkedes at finde frem til en bæredygtig organisering af rådgivnings- og uddannelsesaktiviteterne. En god model for et aktivt brugerråd er heller ikke færdigudviklet.

Samlet viser erfaringerne fra Bazar Vest og de supplerende rådgivningsaktiviteter,

? at der i den store gruppe af beboere med anden etnisk baggrund er mange potentielle iværksættere

? at der kan etableres etniske miljøer med stor tiltrækningskraft - både for beboere i lokalområdet og fra indbyggerne i Århus og opland

? at der er behov for at finde den rette organisering og udformning af rådgivningsaktiviteter i forhold til iværksætteri og forretningsudvikling for initiativtagere med en anden etnisk baggrund samt at gøre noget for at udvikle en forretningstradition og virksomhedskultur.

Kvarterløft - lokalt samarbejde erhvervsliv og beboere. Med det formål at fremme samarbejdet mellem virksomheder og beboere i URBAN-området inden for blandt andet natur/forskønelser og beskæftigelse er der med støtte fra By- og Boligministeriets bypulje påbegyndt etablering af et virksomhedsnetværk. Netværkets virksomheder ligger i det tilgrænsende erhvervsområde, hvor i alt 110 virksomheder og 4.000 medarbejdere holder til.

Det er formålet at fremme positive udviklingsspiraler i hele området ved at sikre gunstige erhvervsbetingelser og knytte samarbejdsrelationer mellem virksomheder og beboere i området. Denne udvikling skal i bred forstand baseres på partnerskaber mellem virksomhedsnetværket, beboergrupper og Århus Kommune.

Flygtninge og indvandrere som iværksættere - pilotprojekt. Der skal i efteråret 2000 gennemføres en mere indgående kortlægning af etniske iværksætteres behov, holdninger, synspunkter og vilkår med henblik på tilrettelæggelse af en målrettet etableringsrådgivning, der kan imødekomme iværksættere blandt danskere med en anden etnisk baggrund. Resultaterne fra pilotprojektet vil naturligt indgå i planlægningen af iværksætter-aktiviteter under URBAN-programmet.

3.5. Uddannelse og kompetenceløft

Århus Kommunes beskæftigelsespolitik er ikke direkte rettet mod bestemte lokalområder, men er af mere generel karakter. Det står dog klart, at beboerne i Gellerup-Hasle-Herredsvang udgør et betydeligt klientel i forskellige former for opkvalificeringsprojekter for ledige. Indsatsens succes er i vidt omfang afhængig af de generelle konjunkturer. De ledige, som har gennemgået kurser, har også i de seneste år i højere grad end tidligere fået et fodfæste på arbejdsmarkedet.

I lighed med andre arbejdsmarkedsaktører har Århus Kommune gjort sig den erfaring, at det er nemmere at give danskere end indvandrere et kompetenceløft, som leder dem ind i arbejde eller videre uddannelse. Det er også en lærdom fra den arbejdsmarkedspolitiske indsats, at succes af aktiviteter, som gennemføres i tæt samarbejde med private virksomheder, i almindelighed langt overgår aktiviteter, som alene drives i offentligt regi. Det gælder hvad enten der er tale om unge, ældre, etniske grupper eller andre målgrupper for den arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske indsats.

Der findes et par særligt interessante uddannelses- og kompetenceløftsprojekter med en direkte lokal forankring:

I Herredsvang har Hasle Bibliotek været omdrejningspunkt i et to årigt forsøg i perioden 1997-1999 "Liv i Herredsvang". Projektet blev udført i samarbejde med Herredsvang Fællesråd og Kontaktudvalget under Den Boligsociale Indsats. "Liv i Herredsvang" var et trestrengt projekt, der dels skulle sætte gang i aktiviteter af

folkeoplysende karakter (foredrag, musik, naturklub for børn, IT-kurser etc.), dels oprette daghøjskoleforløb i Herredsvang i samarbejde med et oplysningsforbund. Hasle Bibliotek var skolebibliotek for disse aktiviteter. Grundprincipperne i projektet byggede på begreber som Empowerment og Human Resource Development.

Gellerupscenens teaterpædagogiske undervisningsforløb er ikke et direkte uddannelsesmæssigt forløb, men har en indirekte effekt for de medvirkende. Således har disse forløb i flere tilfælde resulteret i, at unge er gået videre i uddannelsesforløb på f. eks. skuespillerskoler og lignende. Samtidig er der et dannelsesmæssigt indhold i Gellerupscenens teaterpædagogiske forløb: Deltagerne lærer at bruge sig selv på måder, som vil kunne bruges i andre sammenhænge. De lærer at "tage scenen" fysisk såvel som psykisk. De lærer at turde være i fokus, og at netop de som person har et stort værd og er uundværlige. Ligeledes er der en stor sproglig effekt i Gellerupscenens teaterpædagogiske forløb. Det danske sprog er i centrum, der undervises i replikbehandling og -forståelse - ligesom der udvikles en større forståelse for den danske litterære kulturarv.

3.6. Kriminalitetsforebyggelse

Århus Kommune har gennem de seneste år gjort en omfattende indsats over for udsatte unge, navnlig unge som er i farezonen for at udvikle kriminel adfærd. Der er tale om en bred vifte af initiativer, der hver for sig søger at håndtere forskellige dele af problemet. En del initiativer har forebyggende karakter, mens andre tager fat, når det er gået galt. Nogle initiativer fokuserer specifikt på bestemte problematikker og afgrænsede målgrupper, mens andre sigter mere bredt.

Hertil kommer igangværende arbejder med henblik på at udvikle nye initiativer i forhold til forskellige fokusgrupper inden for børn- og ungeområdet i et stadigt mere udviklet samarbejde mellem Magistratens 1. og 4. Afdeling.

Initiativerne er ikke - som udgangspunkt - rettet mod bestemte geografiske områder. En relativ stor del af indsatsen har dog rettet sig imod URBAN-området. Det skyldes, at URBAN-området generelt har relativt mere kriminalitet end Århus Kommune som helhed, og at målgrupperne for flere af initiativerne i relativt stort omfang bor i URBAN-området.

Følgende generelle initiativer og samarbejdsaftaler kan nævnes som eksempler på den kriminalitetsforebyggende indsats med sandsynlige effekter i URBAN-området:

? SSP samarbejdet - et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem Socialafdelingen, Skolevæsenet, Fritids- og Kulturforvaltningen og Politiet.

? Samarbejdsaftale mellem Politiet og Socialafdelingen - drejer sig om procedurer og normer for en systematisk og hurtig opfølgning på politiets underretninger, når unge involveres i kriminalitet, samt et forsøg med fastlæggelse af vilkår i forbindelse med betingede afgørelser.

? Fjerdedelssamarbejdet - et samarbejde mellem Magistratens 1. og 4. Afdeling om at sikre den bedst mulige indsats overfor børn og unge med særligt behov for støtte. Samarbejdets omdrejningspunkt har været 4 distriktsgrupper, som består af ledelsesrepræsentanter dækkende alle typer af institutioner og afdelinger, som har med børn og unge at gøre. Fra og med 1998 sker samarbejdet med udgangspunkt i skoledistriktsgrupper.

Følgende initiativer retter sig mod specifikke målgrupper, hvor en del rekrutteres i Gellerup-Hasle-Herredsvang:

? Arbejdspraktik til kriminelle eller kriminalitetstruede unge. Foranstaltningen er primært at støtte børn og unge, der har begået kriminalitet eller som er kriminalitetstruede med henblik på at undgå videre kriminalitet og udstødning fra skole, familie og hjem. Sekundært at give unge over 18 år, der har vanskeligheder med at opnå eller fastholde normal beskæftigelse, mulighed for at afprøve de erhvervmæssige færdigheder.

? Krogsgade Skole. Formålet med skolerne er at tilbyde "u-underviselige børn" såvel undervisning som socialpædagogiske fritidsaktiviteter og udvidet forældresamarbejde, det vil sige at lære eleverne at læse og skrive samt at målrette deres sociale adfærd, så den er acceptabel for omgivelserne.

? Ungdomscentrets Familieplejeafdeling. Formålet er at anbringe unge 14-25 årige med svære sociale og psykiske problemer i familiepleje eller socialpædagogiske opholdssteder, der kan bidrage til den unges udvikling.

? Ungdomscentrets afdeling "Støtte på Tværs". Formålet er at medvirke til at lære unge med massive sociale problemer at knytte relationer eller at bryde uhensigtsmæssige relationer til andre.

? Ungdomscentrets afdeling "Ungekontakten". Ungekontaktens målsætning er via åben anonym rådgivning dels at give unge hjælp til selvhjælp med udgangspunkt i den unges egen opfattelse af problemer og behov, dels at hjælpe med til at forbedre den unges bo-, fritids- og arbejdssituation.

? Ungdomscentrets afdeling "MentorProgrammet" - et socialt træningsprogram for hovedsageligt unge flygtninge fra Mellemøsten og Somalia. Målet er at påvirke den enkeltes adfærd, så han kan lære at opføre sig på en måde, der er acceptabel i Danmark, og så han bliver i stand til at tage ansvaret for valget af sine handlinger samt konsekvenserne af disse.

? Tur-Bo. Det centrale for Tur-Bo er, at de unge kan komme i en udviklingsproces, hvor de i "små og store slag" kan gøre op med deres hidtidige liv og forsøge sig med nye muligheder. Herudover er målet at tilfredsstille de unges primære behov for bomulighed, mad, vask m.v. samt en tæt voksenkontakt til en troværdig voksen.

? Forebyggelseskonsulenterne. Målsætningen er at medvirke til at fremme de unges evner til at begå sig i en kultur med et stort udbud af såvel legale som illegale rusmidler uden at udvikle et misbrug, samt at styrke misbrugstruedes handlekompetence med henblik på at forhindre et egentligt misbrug i at udvikle sig.

? Varmekedlen. Projekt Varmekedlen er et arbejds hold bestående af voksne (over 30 årige) arabiske mænd, som er med til at skabe rammerne omkring et tilbud til unge kriminelle palæstinensere. Projektet startede i sommeren 1995, som et forsøg på at få kontakt til de unge, som var meget konfliktskabende.

? Fædregrupperne. Fædregruppernes formål er at medvirke til at undgå vold og hærværk på gader og stræder, ved diskoteker, ved større arrangementer, på strandene osv. Samtidig kan fædregrupperne vise, at den arabiske befolkningsgruppe selv kan bidrage på en konstruktiv og positiv måde til at fremme det fredelige samliv og integrationen mellem udlændinge og danske i Århus Kommune.

? Projekt "Drivremmen". Indsatsen er rettet mod unge med forskellige vanskeligheder og som ikke formår at benytte sig af de eksisterende tilbud. Projektets særlige indsats er opsporing og opsøgning af unge, der antages at være uden socialt eller fysisk tilhørssted ved 2 gadeplansmedarbejdere, der har til opgave aktivt at opsøge de unges tilholdssteder - uanset tidspunkt på døgnet.

? Somalisk Rådgivningscenter. Rådgivningscentret idé er, gennem inddragelse af voksne frivillige somaliere i forskellige aktiviteter, at skabe kontakt til somaliske børn og unge i de forskellige lokalområder. Projektet har opsøgende og forebyggende karakter.

Der foregår således en særdeles omfattende indsats mod misbrug og kriminalitet, men den er ikke entydigt og koordineret rettet på Gellerup-Hasle-Herredsvang. Det er vanskeligt at vurdere effekten af indsatsen og pege på særligt succesrige projekter og aktiviteter. Generelt fremgår det af afsnit 2.6., at frekvensen af forbrydelser i URBAN-området stadig er godt dobbelt så stor som i Århus Kommune som helhed og knap dobbelt så stor som i hele Danmark, når man ser på omfanget af kriminaliteten pr. 10.000 indbyggere.

Dette kunne umiddelbart tyde på, at alle ovennævnte initiativer ikke har den ønskede effekt, eller at indsatsen er utilstrækkelig. Imidlertid viser sammenligninger med andre danske byområder - der har tilsvarende socioøkonomiske karakteristika, at URBAN-området har en relativ mindre kriminalitetsfrekvens.

Til sammenligning er nedenfor anført data fra Vollsmose i Odense og Bispebjerg Syd i København. Tallene gælder for 1998 og er fra Danmarks Statistik:

Forbrydelser pr. 10.000 indb.

Vold 51,4 38,4 38,9

Hærværk 8,6 14,0 5,4

Narkotiske stoffer 20,0 63,4 21,1

I alt 80,0 115,8 65,4

Den relativt mindre kriminalitetsfrekvens i URBAN-området kan formentlig godt tilskrives den ganske massive indsats. Dette er fagfolks vurdering. Derfor bygger den kriminalitetsforebyggende indsats i URBAN-programmet i stor udstrækning videre på de erfaringer, som man har høstet over de senere år.

3.7. Den eksisterende brede sociale indsats

Med udgangspunkt i de to socialcentre (Socialcenter Vest og Socialcenter Centrum), der dækker Gellerup-Hasle-Herredsvang, gennemføres der forskellige målrettede aktiviteter f. eks.: Integrationsteamet (særlig indsats for at integrere nydanskere), Virksomhedsservice (Århus Kommunes koordinerende indsats med henblik på at skabe øget rummelighed på arbejdsmarkedet), Bøgekilde Industri (straksaktivering af flygtninge), familieværkstederne (den fa milierettede indsats) samt de nævnte kriminalitets- og misbrugsinitiativer i afsnit 3.6..

Fælles for den eksisterende sociale indsats er, at der helt overvejende er tale om individuelle tilbud såsom rådgivning, vejledning, andre former for individuelle ydelser, herunder også økonomiske samt mange forskellige former for personlig og social støtte og behandling. Der gøres allerede en stor social indsats i Gellerup-Hasle-Herredsvang, fordi der er mange individuelle sociale tilfælde koncentreret her.

URBAN-programmet rummer, set ud fra en bred social synsvinkel, muligheden for at opnå en betydelig effekt på to måder: Dels ved at håndtere de sociale problemstillinger i en integreret helhed, hvor de positive sociale bieffekter af de andre foranstaltninger søges udnyttet, dels ved at intensivere den sociale indsats på nærmere afgrænsede felter i et bestemt geografisk område ud over, hvad de individuelle sociale problemer i området tilsiger.

3.8. Brugbare erfaringer fra andre URBAN områder

Det tidligere URBAN-område i Danmark var Lindholm 21 ved Aalborg. Dette program deler ikke mange karakteristika med Gellerup-Hasle-Herredsvang, og det er ikke muligt at pege på umiddelbart overførbare erfaringer.

Blandt de 118 URBAN-bydele i Europa, som opnåede støtte fra den Europæiske Union i 1994-1999, findes der adskillige, hvis problematikker ligner Århus-områdets mere; blandt andet i Malmø, Liverpool, Amsterdam og Marseille. Der foreligger endnu ingen officielle opsamlings eller midtvejsevalueringer af URBAN-initiativet for programperioden 1994-1999, og et systematisk overblik over særligt velfungerende indsatsområder og projekter kan derfor ikke skabes.

Mange lokalområder arbejder med en bottom-up approach, hvor man bygger på partnerskabsenergier sammen med mange forskellige formelle og uformelle græsrodsorganisationer. Det er erfaringen, at denne form for programgennemførelse i almindelighed kræver meget mere tid end de mere massive, offentligt initierede indsatser. Men de er til gengæld ikke så omkostningskrævende, og de potentielle spredningseffekter er bedre. EU-Kommissionen peger på dilemmaerne i en programsammenhæng: Man arbejder inden for en kort programperiode, hvor der skal ske et effektivt "afløb" af relativt store midler, og dette matcher i mindre grad end ønskeligt en bottom-up tilgang. EU-Kommissionen vil i opfølgninger af de tidligere programmer og i den kommende URBAN-periode være særligt opmærksom på innovative metoder til en effektiv græsrods mobilisering. Denne erfaring og Kommissionens intentioner har haft betydning for allokeringen af midler til de enkelte foranstaltninger i URBAN-programmet.

3.9. Konklusioner

I dette afsnit er redegjort for nogle af de vigtigste erfaringer med udviklingsarbejdet i det konkrete URBAN-område og i byområder med tilsvarende kendetegn. Erfaringerne kan opsummeres på følgende måde:

? Der har været meget massivt sat ind på det boligsociale område med vægt på de fysiske renoveringer, mens der stadig er en uafklarethed om, hvordan man bedst indretter de grønne områder.

? Der er sået frø til en erhvervsmæssig spiring, og selvom erfaringerne endnu er sparsomme, viser de foreløbige indikationer, at denne indsats bør følges op. Det underbygges af, at de bedste resultater af uddannelse og kompetenceløft opnås, hvor erhvervslivet og andre lokale arbejdspladser involveres direkte.

? Den omfattende kriminalpræventive og misbrugsforebyggende indsats rummer en værdifuld base for videre udvikling, målretning og koordinering.

? Der foregår en omfattende og bred social indsats i området. Det forventes, at yderligere målrettede initiativer kan give en betydelig synergieffekt.

? Forsøg på at mobilisere nye kræfter nedefra og herved få nye grupper i tale og rejse/dække nye temaer og interesser virker lovende. Der forestår endnu et stort arbejde med at realisere mikroprojekter af forskellig art i området og at få dem videreført i mere permanente strukturer.

Disse erfaringer indgår sammen med en tolkning af områdets problemer og potentialer i fastlæggelsen af mål og strategier for URBAN (afsnit 4) og for de enkelte indsatser og foranstaltninger (afsnit 5).

Det skal bemærkes, at tidligere erfaringer fra området, fra Århus Kommune og fra andre lokaliteter har haft indflydelse på fastlæggelsen af programmets kvantitative succeskriterier (afsnit 4.4.). Hvor det har været muligt, bygger angivelsen af effektforventninger for de enkelte foranstaltninger i afsnit 5 også på konkrete erfaringer fra Kommunens tidligere indsatser. Hvor der ikke umiddelbart findes relevante erfaringstal eller baggrundsmaterialer, er de forventede effekter skønnet.

4. Målsætninger og strategier for programmet

4.1. Indledning

Formålet med afsnittet er at beskrive de overordnede visioner og mål samt at redegøre for den måde, som man ønsker at arbejde på inden for URBAN{{PU2}}s rammer.

4.2. Hovedmålsætningen

Hovedmålsætningen for Gellerup-Hasle-Herredsvang er at få skabt et blivende bæredygtigt og velfungerende byområde, hvor selvhjulpethed tillægges betydelig vægt, og hvor blandt andet nye former for borgerinddragelse og den etniske mangfoldighed er et væsentligt bidrag til nytænkning og kreativitet.

URBAN-programmets målsætning for byområdet er især at sætte fokus på bæredygtighed i en økonomisk og en social kulturel forstand. Herunder er målsætningen gennem lokale partnerskaber at styrke de sociale, kulturelle og beskæftigelsesmæssige kontakter - kontakter mellem borgere og mellem virksomheder og borgere ved etablering af aktiviteter, der fremmer kendskab, samvær og fællesskab. Endvidere bør der arbejdes for en højere grad af samhørighed med naboområderne - en samhørighed med de tilgrænsende parcelhuskvarterer og de nærliggende erhvervsområder samt en integration med den grønne hovedstruktur.

Ledende for beslutning om de konkrete foranstaltninger og deres forventede effekter har været følgende: Integration, forberedelse, forebyggelse, livskvalitet, ansvar og nye former for borgerinddragelse:

? Integration af beboere af udenlandsk herkomst i det danske samfund og af de arbejdsduelige på arbejdsmarkedet i bred forstand.

? Forberedelse til selvhjulpethed gennem inddragelse i forskellige sociale sammenhænge, såvel i kulturlivet, idrætten, erhvervslivet og uddannelsessystemet.

? Forebyggelse af kriminalitet og misbrug af narko og rusmidler.

? Øget livskvalitet gennem attraktive tilbud, der appellerer såvel til fællesskab som til individuel udfoldelse i fritiden.

? Ansvar for sig selv og fællesskabet i et gensidigt forhold - hvor der stilles krav, men hvor der også kan regnes med respekt.

? Udvikling af nye former for borgerinddragelse i beslutninger vedrørende URBAN-programmet specifikt og byområdet generelt.

Hovedmålsætningen og disse indfaldsvinkler skal ses som en integreret helhed. Det er således sandsynligt, at eksempelvis en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet i sig selv vil bevirke øget livskvalitet og minimere risikoen for kriminalitet, ligesom et generelt kompetenceløft i form af uddannelse og målrettede og attraktive fritids- og kulturtilbud m.v. i almindelighed vil forbedre livsvilkårene, med en afsmittende effekt på andre forhold.

Det er en forudsætning, at URBAN-programmet realiseres under hensyntagen til det fysiske miljø og til ligestillingen mellem mænd og kvinder.

Målsætningen udmøntes i tre prioriteter, hver med to foranstaltninger:

Prioritet 1: Udvikling af kompetencer og jobs

Prioritet 2: Oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer.

Prioritet 3: Integration gennem kultur og fritid.

Disse prioriteter og deres konkretisering i foranstaltninger beskrives mere indgående i afsnit 5.

4.3. Strategier

På tværs af URBAN{{PU2}}s målsætninger og prioriteter ønsker man, at indsatsen tilrettelægges og gennemføres efter nogle nærmere bestemte og gennemgående strategiske principper. Arbejdet med programmets realisering skal søge:

? At gribe fat i de væsentligste problemer i området og takle de vigtigste barrierer for udviklingen af en velfungerende og bæredygtig bydel

? At arbejde på det lange sigt med opbygning og konsolidering af fysiske og organisatoriske strukturer af varig karakter

? At se indsatsen som en hjælp til selvhjælp og grundlag for en selvaktivering i området og hos den enkelte

? At udvikle nye demokratiske platforme, der direkte inddrager borgerne i URBAN-programmets konkrete tilrettelæggelse og gennemførelse med henblik på at sikre en langsigtet og vedvarende positiv udvikling af byområdet, og dermed også at tilgodese borgernes egne initiativer og ideer i en "bottom-up" proces i videst muligt omfang

? At drage ressourcer ind ude fra og forpligte personer og organisationer til at arbejde for udviklingen i området

? At skabe en komplementaritet i forhold til andre indsatser i området, f. eks. kommunale indsatser og indsatser støttet af andre EU-programmer

? At inddrage miljø siden, hvor det er relevant, og hvor det understøtter programmets hovedmål

? At understøtte målene for ligestilling, hvor det er relevant

? At sikre en synlighed af URBAN-programmet i og uden for området.

4.4. Overordnede succeskriterier

Neden for beskrives nogle vigtige succeskriterier for Gellerup-Hasle-Herredsvangs udvikling i perioden 2000-2006:

? Beskæftigelsesgraden skal øges med 3 procentpoint om året i programperioden.

? En større variation i befolknings sammensætningen udtrykt ved en reduktion i proportionen af personer med udenlandsk herkomst 10 procentpoint.

? Stigning i antallet af personer med erhvervsmæssig uddannelse til 40% af arbejdsstyrken.

? Fald i antallet af politianmeldelser på 30% i forhold til 1998-niveauet.

? Stigning i børn og unges deltagelse i idræts- og kulturaktiviteter med 3 procentpoint om året.

Disse succeskriterier er udtryk for en ønsket generel udviklingstendens i URBAN-området, som programmet forventes at kunne påvirke. Der er opstillet mere konkrete succeskriterier i forhold til de enkelte prioriteter og foranstaltninger i afsnit 5.

4.5. Århus Kommunes politikker inden for relevante områder

Der kan peges på især fem kommunale politiske indsatsområder, som URBAN-programmet bør komplementere og understøtte:

A: Agenda 21-politikken eller den overordnede bypolitik for Århus Kommune. Som opfølgning på Rio-konventionen vedtog Byrådet i juni 1997 en overordnet Agenda 21-politik "Århus Kommune i det 21. århundrede". Heri er det fastlagt, at helhed er lede-tråden for Århus Kommunes udvikling i et bæredygtigt perspektiv, baseret på en økonomisk, fysisk og miljømæssig samt social og kulturel dimension. Af relevans for nær værende byområde er især udmøntningen af følgende målsætninger:

? Øget dialog, råderum og samarbejde, blandt andet ved udbygning af samarbejde med forskellige former for netværk, decentralisering af beslutninger til det lokale niveau, og ved at fremme det rådgivende og dialogskabende arbejde.

? Århus Kommune skal være foregangskommune i demokratiseringsprocesser og på integrationsområdet. Dette gælder såvel flygtninge og indvandrere, som f. eks. ældre, handicappede, børn og unge, til gavn for hele Kommunens befolkning.

? Århus skal styrkes som et dynamisk vækstcenter i regionernes Europa via et samspil mellem de forskellige aktiviteter, således at Århus bliver kendt for kvalitet og kompetence samt for at have alsidige jobmuligheder for byens borgere.

? Vægt på natur, miljø og omgivelsernes kvalitet - blandt andet via adgang til naturværdier og omgivelser præget af visuelle kvaliteter, på miljøområdet via en indsats, der skal sikre en vedvarende og omfattende reduktion af energi- og ressourceforbrug. Endelig skal indsatsen - hvor det er muligt - tilrettelægges, så den øger Kommunens attraktionsværdi og har positiv effekt på erhvervs- og beskæftigelsesforhold.

B: Erhvervspolitikken fastlægges løbende via erhvervshandlingsplaner. I den gældende plan fra 1997 er der blandt andet lagt vægt på, "at der skal være alsidige jobmuligheder for alle byens borgere - uanset køn, alder, etnisk oprindelse og eventuelt handicap - ligesom Århus skal være byen, hvor der midt i den dynamiske udvikling også er gode vilkår for ikke-erhvervsaktive borgere."

C: Beskæftigelsespolitikken. Beskæftigelseskontaktudvalget har primo 2000 lanceret handlingsplanen "Partnerskab om beskæftigelsesudviklingen år 2000 - 2002", hvor 15 konkrete initiativer skal medvirke til at fastholde medarbejdere, der er i risiko for at glide ud af arbejdsmarkedet og til at integrere personer, der i dag er uden for arbejdsmarkedet.

D: Fritidspolitikken. Århus Kommunes fritidspolitik indeholder blandt andet følgende overordnede målsætninger:

? at give borgerne optimale muligheder for at kunne deltage i fritidsaktiviteter efter egne frie valg og behov

? at udtrykke en høj prioritering af støtten til børn og unges fritidsaktiviteter gennem foreningslivet og et bredt dækkende kulturtilbud med såvel et fritidsmæssigt som et socialpædagogisk perspektiv

? at i udbuddet af aktiviteter og faciliteternes geografiske placering tilstræbes den størst mulige decentralisering og selvforvaltning.

E: Flygtninge- og indvandrerpolitikken

Den overordnede målsætning for Århus Kommunes flygtninge- og indvandrerpolitik er, "at flygtninge og indvandrere skal være selvhjulpne og indgå i samfundslivet sammen med og på lige fod med den øvrige befolkning".

Det nyetablerede integrationsråd i Århus Kommune ventes at kunne spille en vigtig rolle for URBAN-programmets implementering.

5. Prioriteter og foranstaltninger

5.1. Indledning

For at realisere hovedmålet om et bæredygtigt bysamfund gennem lokale partnerskaber er der formuleret fire prioriteter. Prioriteterne betegner de hovedindsatsområder, som man ønsker at arbejde inden for. Prioriteterne 1-3 er underdelt i hver 2 foranstaltninger, som nærmere præciserer indsatsens karakter. Prioritet 4 er reserveret til teknisk assistance, det vil sige aktiviteter til programmets praktiske gennemførelse og administration.

I oversigten vises URBAN-programmets hovedstruktur, og i de efterfølgende afsnit beskrives mål, indhold og forventede effekter af de enkelte foranstaltninger.

Tabel 5.1. Oversigt over prioriteter og foranstaltninger

Prioritet 1:

Kompetencer og jobs Prioritet 2:

Oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer Prioritet 3:

Integration gennem kultur og fritid Prioritet 4:

Teknisk assistance

Foranstaltning 1.1.:

En vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked Foranstaltning 2.1.:

Forebyggelse og reduktion af kriminalitets- og misbrugsproblemer Foranstaltning 3.1.:

Fritid og kultur som integrationsfremmende og forebyggende aktivitet Foranstaltning 4.1:

Administration, information m.v.

Foranstaltning 1.2.:

Et generelt IT-kompetenceløft Foranstaltning 2.2.:

Aktiviteter der fremmer nye former for borgerinddragelse, ansvar, fællesskab og selvorganisering Foranstaltning 3.2.:

En opprioritering af de grønne rekreative muligheder

Budgetvolumen:

22,1 mio.kr. /

2.966.443 euro Budgetvolumen:

21,0 mio.kr. /

2.818.792 euro Budgetvolumen:

42 mio.kr. /

5.637.584 euro Budgetvolumen:

4,516 mio.kr. /

605.638 euro

Det bemærkes i den forbindelse, at artikel 21 i den generelle forordning giver mulighed for at udvide Regionalfondens anvendelsesområde, når det gælder Fællesskabsinitiativerne URBAN og INTERREG. Dette giver mulighed for at yde støtte til Socialfondslignende aktiviteter.

5.2. Foranstaltning 1.1.: En vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked

Baggrund

Beskæftigelsesfrekvensen er lavere og ledigheden markant højere i de udpegede områder end i resten af Kommunen. Bag ved denne situation ligger en række forklaringer, herunder ikke mindst de særlige vanskeligheder i forbindelse med de etniske minoriteters integration på arbejdsmarkedet. Men også mange danskere bosiddende i området har en vaklende eller slet ingen tilknytning til jobmarkedet. En del af disse er udstødt af sociale eller helbredsmæssige årsager, og en tilknytning til arbejdsmarkedet kan formentlig kun finde sted gradvis og i særlige (støttede) former.

Urban-området er i helt overvejende grad et boligområde. De arbejdspladser, som findes, er for størstepartens vedkommende knyttet til offentlige institutioner og til detailhandlen. Herudover findes der i mindre grad småerhverv og servicefunktioner, som drives i de enkelte boliger. Det må antages, at sidstnævnte aktivitet er af mindre omfang, og at den er omfattet af nogle naturlige vækstbegrænsninger. Set isoleret har området et netto-underskud af arbejdspladser.

I naboområderne til Gellerup-Hasle-Herredsvang er der lokaliseret mange arbejdspladser, såvel offentlige som private. Især er der i de senere år sket en betydelig udbygning i det geografisk tilgrænsende erhvervsområde på Edwin Rahrs Vej, langs Viborgvej, i Tilst og ved Skejby. Disse bydele har et nærarbejdskraftsområde i Urban-området.

Målsætning for foranstaltningen

Det er af afgørende betydning for borgernes trivsel og en bydels funktionsdygtighed, at der eksisterer beskæftigelsesmuligheder. Men de behøver ikke at være umiddelbart i lokalområdet. I bydele, hvor store andele af befolkningen flyttes væk fra overførselsindkomster, forstærkes den opadgående og gunstig spiral. Netværk styrkes. Fraflytning af de ressourcestærke reduceres. Uroproblemer, misbrug og hærværk bliver mindre udtalt. En indsats for at skabe jobs i området og at få beboerne i arbejde enten i området eller andre steder er derfor helt central for taklingen af det samlede problemkompleks.

Målsætningen med foranstaltningen er at øge indbyggernes permanente tilknytning til arbejdsmarkedet. I disse bestræbelser sigtes såvel mod de mere ressourcestærke indbyggere som på grupper, som af forskellige årsager har en nedsat arbejdsevne.

Befolkningens sammensætning med mange etniske grupper indebærer, at der gennem foranstaltningen skal sigtes på en tilpasning og fleksibilitet i forhold til de kulturelle forudsætninger. Der ses gerne nyskabende og eksperimentelle aktiviteter, men også implementering af erfaringer, som har vist sig gangbare i andre sammenhænge og andre områder.

Eksempler på ekstraordinære og nye aktiviteter, der kan støttes gennem foranstaltningen

Iværksætteraktiviteter {{SPA}} nye jobs i nye virksomheder

? Uddannelse af rådgivere inden for iværksætteri, specielt med henblik på nydanskere

? Gennemførelse af specielt tilrettelagte iværksætterkurser for målgruppen i URBAN-området

? Udbredelse af iværksættererfaringer, herunder succesfulde nydanskere som rollemodeller

? Fremme af iværksætterholdninger i folkeskolen

? Planlægnings- og igangsætningsaktiviteter m.h.p. etablering af investeringselskaber

? Planlægnings- og igangsætningsaktiviteter m.h.p. lokaler og iværksættercentre.

Virksomhedsudvikling - Flere jobs i virksomheder med URBAN-området som rekrutteringsområde

? Ekstraordinære kampagner for at skabe flere jobs

? Foranalyser og virksomhedskonsultationer m.h.p. at kortlægge vækstmuligheder og {{SPA}} barrierer

? Sparring mellem mindre virksomheder og erfarne virksomhedsledere om formulering og gennemførelse af udviklingsplaner.

Jobåbninger og jobindslusning {{SPA}} indsats for, at områdets ledige får jobbene

? Yderligere styrkelse af vejlednings- og praktikindsatsen for nydanskere

? Yderligere styrkelse af jobformidling for nydanskere - gennem jobkonsulenter og netværksaktiviteter

? Ekstraordinær indsats for at få flere nydanskere i uddannelse og arbejde inden for det offentlige

? Koordinering af det virksomhedsopsøgende arbejde

? Ekstraordinære jobåbningskampagner.

Fremme af ordningen Virksomhedsrevalidering

? Forstærket engagement af virksomheder med henblik på ansættelse af personer med nedsat arbejdsevne

? Særlige aktiviteter, som hindrer en udstødning, f.eks. omorganisering, omskoling i samarbejde med virksomhederne.

Aktivering af nydanskere og personer med en svag tilknytning til arbejdsmarkedet

? Specielt tilrettelagte afklarende uddannelsesforløb

? Forøget fokus på arbejdspraktik

? En særlig indsats for en kulturel afklaring møntet på indvandrerkvinder.

Analyser og pilotforsøg

? Forsøg med integration af boliger og erhverv

? Tematisk lokalplanlægning med henblik på udpegning af egnede arealer/lokaler til brug for erhvervsaktivitet, som vil være forenelig med en beliggenhed i et boligområde

? Andre analyser og pilotforsøg.

Der kan gives støtte til følgende typer af dokumenterede udgifter:

? Aflønning af ekstra personale til udvikling, rådgivning, undervisning, formidling m. v.

? Køb af undervisnings- og markedsførings- og kampagnematerialer

? Leje af ekstra lokale og udstyr

? Ekstraordinære driftsmæssige udgifter, som er nødvendige for at gennemføre projekterne

? Køb af konsulentydelse

? Andre ekstraordinære udgifter.

Generelle støttebetingelser

Støtte til et projekt forudsætter, at der foreligger additionalitet. Ved additionalitet forstås, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten. Kravet om additionalitet betyder også, at der ikke kan ydes støtte til projekter, der er en følge af offentlige myndigheders lovbestemte ansvar eller myndigheders løbende forvaltningsopgaver..

EU-støtten kan maksimalt udgøre 50% af de støtteberettigede udgifter i det enkelte projekt.

Støtteprojekter skal være inden for rammerne af gældende forordninger samt Kommissionens og nationale retningslinier for støtte.

Støtteberettigede aktører

? Århus Kommune

? Århus Amt

? TIC o.l.

? Arbejdsformidlingen

? Erhvervsskoler

? Daghøjskoler

? Folkeskoler

? Andre organisationer, herunder foreninger.

Prioriteringskriterier

Der vil blive givet en særlig prioritet til projekter, som:

? med sandsynlighed skaber en varig og ustøttet beskæftigelse for deltagerne

? skaber levedygtige nye virksomheder

? styrker virksomhedernes vækstpotentialer

? retter sig særligt mod nydanskernes behov og udnytter deres ressourcer

? styrker virksomhedernes sociale engagement

? knytter sociale og organisatoriske ressourcer sammen på nye måder

? involverer de lokale i projektstyringen

? på en bæredygtig måde integrerer erhverv i boligområderne

? virker fremmende på eller er neutrale for miljøet

? fremmer ligestillingen på arbejdsmarkedet mellem mænd og kvinder.

Forventede effekter

Foranstaltningen forventes at kunne støtte i alt 10 projekter. Aktiviteterne forventes at medvirke til følgende effekter:

? Etablering af 20 nye virksomheder, som har bevist deres levedygtighed over minimum 1,5 år

? Etablering af et investeringsselskab og iværksættercenter for nydanskere

? Etablering af 20 sparringspartner-aftaler med potentielle effekter i Urban-området

? Skabelse af en jobtilvækst til områdets beboere på 150 gennem virksomhedsudvikling og partneraftaler

? Ekstra jobsøgnings- og åbningsaktiviteter berører 800 ledige beboere

? 250 ledige i målrettede aktiveringsforløb med en jobeffekt på minimum 30% og højst 40% på fortsat passiv forsørgelse (målt et år efter gennemført forløb)

? 250 ledige i virksomhedsrevalidering med en jobeffekt på minimum 40% inklusive ansættelse i fleks-, skånejob o.l. (målt et år efter gennemført forløb).

5.3. Foranstaltning 1.2. Et generelt IT-kompetenceløft

Baggrund

Opdaterede kvalifikationer er afgørende for at kunne få et solidt fodfæste på arbejdsmarkedet, og uddannelse er en forudsætning for at forstå og begå sig i samfundet i almindelighed. I disse år er IT omdrejningspunktet for tilegnelsen af viden, og IT repræsenterer også en kernekompetence i mange erhverv og brancher. I et område som Gellerup-Hasle-Haslevang, hvor computere ikke findes i ethvert hjem, og hvor uddannelsesniveaet generelt er lavt, er det vigtigt, at befolkningen (herunder specielt børn og unge) får adgang til at erhverve sig en basal IT-viden.

Målsætning for foranstaltningen

Målet med foranstaltningen er skabe en række fleksible og åbne tilbud om IT-undervisning tilpasset befolkningens særlige forudsætninger og behov. Undervisningen skal finde sted på lokaliteter, hvor befolkningen færdes i dagligdagen. Det er endvidere målet gennem disse tilbud at få kontakt med især de unge nydanskere og at motivere dem til på egen hånd at videreudvikle deres kvalifikationer i formaliserede uddannelsesstilbud eller i jo bs. Det er endelig målet med foranstaltningen, at der etableres varige organisatoriske strukturer, som kan videreføres på frivillig basis.

Eksempler på ekstraordinære og nye aktiviteter, som kan støttes gennem foranstaltningen

Følgende typer af aktiviteter ligger inden for foranstaltningens støttemuligheder:

- ? Ansættelse af IT-guides eksempelvis på biblioteker eller skoler, med henblik på "hands-on" undervisning, vejledning og instruktion
- ? Målrettede IT-introduktioner for udvalgte grupper af borgere og opsøgende arbejde i forbindelse med sådanne forløb
- ? Anden ekstraordinær kortvarig IT-undervisning
- ? Udvikling af oplysnings- og undervisningsmaterialer, f.eks. på andre sprog
- ? Etablering af et virtuelt forsamlingshus for byområdet
- ? Etablering og afprøvning af mulighederne inden for fjernundervisning og distancearbejdspladser.
- ? Analyser, udviklingsarbejde og demonstrationsprojekter, særlig i forbindelse med etniske unges IT-kompetencer
- ? Udvikling og afprøvning af koncepter for "hjælp til selvhjælp" og "rullende læring", hvor tidligere kursister/brugere trækker nye ind og introducerer dem
- ? Oplæring af frivillige og organisering af et frivillighedssystem med henblik på videreførelse af aktiviteter efter URBAN-perioden.

Der kan gives støtte til følgende typer af dokumenterede udgifter:

- ? Aflønning af ekstra personale til projektledelse og projektudvikling
- ? Indkøb af udstyr
- ? Leje af ekstra lokaler
- ? Aflønning af ekstra personale, der varetager udviklings- og undervisningsopgaver
- ? Ekstraordinære driftsmæssige udgifter, som er nødvendige for at gennemføre projekterne
- ? Indkøb af ekstern assistance, f.eks. til udvikling af særlige IT-løsninger
- ? Særlige udgifter i forbindelse med IT, f.eks. licenser, Internet-hotel, teleopkoblinger o.l.
- ? Andre ekstraordinære udgifter.

Generelle støttebetingelser

Støtte til et projekt forudsætter, at der foreligger additionalitet. Ved additionalitet forstås, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten. Kravet om additionalitet betyder også, at der ikke kan ydes støtte til projekter, der er en følge af offentlige myndigheders lovbestemte ansvar eller myndigheders løbende forvaltningsopgaver..

EU-støtten kan maksimalt udgøre 50% af de støtteberettigede udgifter i det enkelte projekt.

Støtteprojekter skal være inden for rammerne af gældende forordninger samt Kommissionens og nationale retningslinier for støtte.

Støtteberettigede aktører

? Kommunale biblioteker og skoler

? Daghøjskoler og andre uddannelsesinstitutioner

? Institutioner under folkeoplysningen

? Almennyttige organisationer inden for IT-området, uddannelse eller frivilligt arbejde

Prioriteringskriterier

Der vil blive givet en særlig prioritet til projekter, som:

? retter sig særligt mod nydanskernes behov og potentialer

? leder deltagerne videre ind i formelle uddannelser eller jobs

? knytter sociale og organisatoriske ressourcer sammen på nye måder

? involverer de lokale i projektstyringen

? er innovative for så vidt angår projektindhold eller struktur

? understøtter andre af URBAN{{PU2}}s satsningsområder, f.eks. kriminalitetsforebyggelse og social organisering og opbygning af lokal ansvarsfølelse

? har gunstige effekter for ligestillingen mellem mænd og kvinder

? angiver konkrete muligheder for videreførelse efter URBAN-perioden.

Forventede effekter

Gennem en oprustning af kompetenceniveauet forventes aktiviteterne under denne foranstaltning at bidrage til programmets overordnede mål om en social integration, større selvhjulpedhed, færre uroproblemer m.v.

Foranstaltningen forventes at kunne støtte i alt 10 projekter. Nogle af disse kan være elementer i en koordineret projektklynge. De forventede effekter af den samlede foranstaltning er følgende:

? At der ved programmets afslutning er dannet en netværksgruppe på 10-15 personer til frivillig videreførelse af IT-guide aktiviteter

? At der er etableret et virtuelt forsamlingshus og en portal med i alt minimum 100 brugere om ugen

? At der er udviklet et fjernundervisningsforløb og gennemført minimum 10 målrettede fjernundervisningsforløb

? At der i en driftsfase afholdes 2 generelle IT-introduktioner og 2 tilpassede IT-introduktioner om ugen

? At der i en driftsfase afholdes mindst 5 kurser af kortere eller længere varighed per år med minimum 12 deltagere per kursus.

5.4. Foranstaltning 2.1.: Forebyggelse og reduktion af kriminalitets- og misbrugsproblemer

Baggrund

URBAN-området er præget af en del kriminalitet og misbrugsproblemer og relaterede helbredsproblemer, og der har i de senere år ikke været fundet midler til effektivt at dæmme op herfor. Tendenserne er i de senere år blevet forstærket af de svage beskæftigelsesmuligheder og af, at områdets fritidstilbud øjensynlig ikke har fat i så mange som ønskeligt, samt det forhold at området generelt er underforsynet med fritidstilbud. De t må forventes at programmets foranstaltninger inden for fritid og erhverv kan medvirke til at forebygge kriminalitet og misbrug på det lidt længere sigt. Men der er herudover brug for en ekstra her-og-nu indsats.

Målsætning for foranstaltningen

Det er målet med den forebyggende indsats under URBAN at medvirke til at skabe en mere tryk og sund bydel. En ekstra indsats skal supplere de ordinære aktiviteter, som allerede er iværksat, f.eks. inden for SSP samarbejdet. Det er endvidere målet med indsatsen under Urban, at der skal udvikles nye, innovative metoder til at takle kriminalitets- og misbrugsforebyggelse.

Målet er at bidrage markant til en sænkelse af anmeldt og ikke-anmeldt vold og hærværk. Målet er endvidere at forebygge nye misbrugstilfælde og hjælpe især unge, før problemerne med misbrug bider sig fast. Det er endvidere målet at justere de organisatoriske ressourcer, som er til rådighed i forebyggelsesarbejdet ved at inddrage områdets egne uformelle kapaciteter mere aktivt.

Eksempler på ekstraordinære og nye aktiviteter, der kan støttes gennem foranstaltningen

Følgende former for aktiviteter vil kunne støttes under denne foranstaltning:

Kriminalpræventive aktiviteter:

? Udvikling af nye normer for fremskyndet eller justeret indgriben over for kriminalitet, særligt i forbindelse med unge

? Udvikling af nye og eksisterende metoder og aktivering af beboere, f.eks. nydanske mænd, som med deres tilstedeværelse, færden og opsøgende arbejde i området kan virke forebyggende for vold og hærværk.

? Etablering af gadeplansmedarbejdere i døgnfunktion

? Supplerende socialpædagogiske aktiviteter mod enkelte unge eller miljøer, hvor der er risiko for en kriminalitetsudvikling, herunder tilbud om fysiske aktiviteter, arbejde og sport

? Systematisk uddannelse af "forbilleder", f.eks. mænd inden for samme kulturkreds som unge nydanskere, integration af dem i miljøerne

? Analyser og forsøgsprojekter.

Misbrugsforebyggelse:

? Ansættelse af forebyggelseskonsulenter, særlig med henblik på en funktion i unge miljøer, herunder miljøer af nydanskere

? Integration med den øvrige sundhedsindsats i området, med henblik på anvisning af hurtige og effektive behandlingsmetoder

? Forsøg med nye præventive aktiviteter i forhold til børn af forældre med misbrugsproblemer

? Analyser og forsøgsprojekter.

Der kan gives støtte til følgende typer af dokumenterede udgifter:

? Aflønning af ekstra personale til udvikling, rådgivning, undervisning, formidling m.v.

? Køb af Undervisnings- og markedsførings- og kampagnematerialer

? Leje af ekstra lokaler og udstyr

? Ekstraordinære driftsmæssige udgifter, som er nødvendige for at gennemføre projekterne

? Køb af konsulentudgifter

? Andre ekstraordinære udgifter.

Generelle støttebetingelser

Støtte til et projekt forudsætter, at der foreligger additionalitet. Ved additionalitet forstås, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten. Kravet om additionalitet betyder også, at der ikke kan ydes støtte til projekter, der er en følge af offentlige myndigheders lovbestemte ansvar eller myndigheders løbende forvaltningsopgaver..

EU-støtten kan maksimalt udgøre 50% af de støtteberettigede udgifter i det enkelte projekt.

Støtteprojekter skal være inden for rammerne af gældende forordninger samt Kommissionens og nationale retningslinier for støtte.

Støtteberettigede aktører

? Århus Kommune

? Århus Amt

? Uddannelsesinstitutioner

? Sundhedscentre og organisationer, der arbejder med forebyggelse

? Foreninger, f.eks. indvandrerforeninger eller andre foreninger med en lokal tilknytning.

Prioriteringskriterier

Der vil blive givet en særlig prioritet til projekter, som:

? bygger oven på allerede iværksatte indsatser

? retter sig særligt mod nydanskernes problemer og de ressourcer, som findes i denne gruppe

? forebygger frem for at reparere

? knytter sociale og organisatoriske ressourcer sammen på nye måder

? involverer de lokale i projektstyringen

? er innovative for så vidt angår projektindhold eller struktur

? understøtter andre af URBAN{{PU2}}s satsningsområder, f.eks. social organisering og opbygning af lokal ansvarsfølelse og aktiviteterne inden for kompetence- og erhvervsudvikling

? har gunstige effekter for ligestillingen mellem mænd og kvinder

? angiver konkrete muligheder for videreførelse efter URBAN-perioden.

Forventede effekter

Foranstaltningen forventes at yde støtte til 5 projekter. Der forventes en generelt faldende kriminalitet og en reduktion af misbrugstilfældene i området frem til 2006. Indsatsen skal mere konkret resultere i:

? En styrkelse af forebyggelsesindsatsen med 6 mandeår, hvoraf mindst halvdelen rekrutteres blandt indvandrergrupperne

? En socialpædagogisk indsats, som benyttes af minimum 50 unge per år

? Mindst 5 tiltag, hvis indhold eller organisering er reelt nye, og som vil kunne danne forbillede for fremtidigt forebyggende arbejde i og uden for dette område.

5.5. Foranstaltning 2.2.: Aktiviteter der fremmer nye former for borgerinddragelse, ansvar, fællesskab og selvorganisering

Baggrund

Der er ingen dokumentation for tilbøjeligheden til at deltage i foreningsarbejde og andre demokratiske processer i URBAN-området. Det antages dog, at selvorganiseringsaktiviteten er markant lavere end i andre boligområder, blandt andet på grund af den multikulturelle sammensætning og en gennemsnitligt socialt ressourcetsvag befolkningsgruppe. Også i Gellerup-Hasle-Herredsvang findes der dog delområder med strukturer som i det øvrige "foreningsdanmark" ;.

Det forudsættes i programmet, at styrkelse af den lokale selvorganisering, herunder gennem nye former for borgerinddragelse, indgår som et vigtigt led i skabelsen af "gode cirkler", og at den kan være en løftestang for mange af programmets andre indsatser. Aktiviteterne hjælper befolkningen med at skabe netværk, som kan aktiveres i andre sammenhænge, f.eks. i forhold til arbejdsmarkedet, og grupper skal kunne indgå i løsningen af helt konk rete opgaver, som understøtter programmets intentioner. Endelig er organisationer på græsrodsniveau rammen om et eget ansvar og en hjælp-til-selvhelp, og de kan på en positiv måde manifestere de kulturelle forskelligheder i boligområdet.

Et forbillede for en selvorganisering er aktiviteterne omkring Bazar Vest.

Målsætning for foranstaltningen

Målet med foranstaltningen er at opmuntre til dannelse af et demokratisk Byforum/Borgerforum (jf. afsnit 1.3.2. samt afsnit 4.2. og 4.3.) organisationer og fællesskaber inden for nærmere afgrænsede interesser og hobbys, eller blandt befolkningsgrupper o.l., hvor der ikke tidligere har været sådanne former for organisering. Eksisterende organisationer kan også indgå i programmet til at danne nye alliancer (gerne tværkulturelle) eller tage nye aktiviteter op.

Målet er endvidere, at disse grupper gennem deres eksistens og virke sættes i stand til at gøre noget for andre. De bør som hovedregel være udadvendte og bidrage til den kulturelle mangfoldighed, og de bør helst i et eller andet omfang kunne fungere som forbilleder for andre organisationsdannelser. Der skal opbygges en stolthed om aktiviteter, traditioner og kulturer.

Det vil være en særlig fordel, hvis organiseringen understøtter mål inden for forebyggelse, miljøbeskyttelse eller ligestilling.

Eksempler på ekstraordinære og nye aktiviteter, der kan støttes gennem foranstaltningen

? Støtte til bestræbelser på at nedsætte et demokratisk Byforum/Borgerforum

? Katalysatorfunktioner, det vil sige opsøgning af aktive borgere og assistance i forbindelse med forenings- eller gruppedannelse

? Støtte til udvikling af og rekrutteringskampagner for eksisterende organisationers nye aktiviteter

? Støtte til bestræbelser for at gennemføre flere organisationers samarbejde om aktiviteter og begivenheder

? Etablering af mødepunkter, blandt andet med brug af Internet, hvor foreningslivet i områderne synliggøres

? Indretning eller leje af mødesteder

? Uddannelse og undervisning i selvorganisering af foreningsledere og -medlemmer

? Projektafhængige udgifter i forbindelse med udadvendte funktioner, det vil sige oplysning, markedsføring m.v. om organisationernes funktion og rolle.

Der kan gives støtte til følgende typer af dokumenterede udgifter:

- ? Aflønning af ekstra personale til diverse katalysatorfunktioner, rådgivning, undervisning m.v.
- ? Kampagnematerialer
- ? Leje af ekstra lokaler og udstyr
- ? Ekstraordinære driftsmæssige udgifter, som er nødvendige for at gennemføre projekterne
- ? Køb af konsulentytelser
- ? Andre ekstraordinære udgifter.

Generelle støttebetingelser

Støtte til et projekt forudsætter, at der foreligger additionalitet. Ved additionalitet forstås, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten. Kravet om additionalitet betyder også, at der ikke kan ydes støtte til projekter, der er en følge af offentlige myndigheders lovbestemte ansvar eller myndigheders løbende forvaltningsopgaver..

EU-støtten kan maksimalt udgøre 50% af de støtteberettigede udgifter i det enkelte projekt.

Støtteprojekter skal være inden for rammerne af gældende forordninger samt Kommissionens og nationale retningslinier for støtte.

Støtteberettigede aktører

- ? Foreninger og grupper med et almennyttigt sigte
- ? Uddannelsesinstitutioner
- ? Århus Kommune.

Prioriteringskriterier

Der vil blive gives en særlig prioritet til projekter, som:

- ? retter sig særligt mod nydanskernes behov
- ? retter sig særligt mod ressourcetsvage danskeres behov
- ? knytter sociale og organisatoriske ressourcer sammen på nye måder
- ? involverer de lokale i projektstyringen
- ? demonstrerer organisationernes evne til at samarbejde på tværs af kultur- og andre skel
- ? som organiserer brede interesser, hvor der er sandsynlighed for en stor opbakning
- ? er innovative for så vidt angår projektindhold eller struktur
- ? understøtter andre af URBAN{{PU2}}s satsningsområder, f.eks. kriminalitets- og misbrugsforebyggelse, erhvervsmæssig udvikling og udvikling inden for kultur- og fritidsområdet
- ? indebærer løsninger, som har gunstige effekter for det fysiske miljø eller for ligestilling mellem mænd og kvinder
- ? angiver konkrete muligheder for videreførelse efter URBAN-perioden.

Forventede effekter

Der ventes at komme 8 projekter i gang denne foranstaltning, projekter som dog godt kan have en række forgreninger. Den konkrete effekt estimeres som følger:

? 15 nye foreninger eller grupper

? 10 samarbejdsprojekter mellem flere foreninger

? 5 af disse som arbejder inden for miljø/Agenda 21

? et samlet medlems-/deltagerantal på 1000.

5.6. Foranstaltning 3.1.: Fritid og kultur som integrationsfremmende og forebyggende aktivitet

Baggrund

Kultur- og fritidsområdet er bredt. Men især idræt har en stærk integrationsfremmende effekt, som ikke mindst kommer til udtryk i forhold til de opvoksede generationer. De fleste har en nationalsport at tage udgangspunkt i, og samspillet hjælper på vej af, at reglerne er tilnærmelsesvist de samme. Det konkrete samarbejde på tværs af skellene virker nedbrydende for fordomme, og skaber grobund for nye venskaber. Lykkes det at fange interessen hos marginaliserede unge, vil disse typer af aktiviteter have en kriminalitetsforebyggende effekt.

Kulturudtryk i øvrigt kan også være med til at åbne op og skabe rum for integrationsfremmende møder. I Danmark foregår megen af denne aktivitet omkring foreningslivet, som i mindre grad er udbygget i URBAN-området. Der er også relativt få faciliteter til sports- og kulturudøvelse ud over de mest almindelige former og grene.

Engagement af borgerne, specielt borgerne af udenlandsk oprindelse eller socialt resourcesvage danskere er erfaringsmæssigt en vanskelig opgave. Det er nødvendigt at arbejde på flere fronter, både ved opsøgende arbejde, men også ved at opbygge faciliteter fysisk på måder, så de "inviterer" til at forsøge sig uforpligtende, før man engagerer sig mere intenst.

Målsætning for foranstaltningen

Målet med foranstaltningen er for det første at organisere vejledningen og oplysningen om fritidstilbud på en ny måde, således at den når ud til langt flere. Målet er at binde tilbud bedre sammen, og at benytte skolesystemet og andre institutioner som rekrutteringsbaser.

Endvidere sigtes mod at opbygge faciliteter til idræt i nye former, som fysisk og organisatorisk bryder med den lidt lukkede foreningstradition, og som kombinerer sportsfaciliteter med væresteder og aktivitetshuse.

Der gives mulighed for at opbygge faciliteter, som dækker mindre udbredte sportsgrene, og faciliteter, som frit kan benyttes, f.eks. klatrevægge, skaterbaner, boulebaner m.v.

Endelig er det hensigten af udvide virkefeltet for eksisterende kulturinstitutioner i området, f.eks. Gellerup-Scenen, og med programmet støtte og iværksætte innovative teater- og andre lignende initiativer med udgangspunkt i URBAN-områdets befolkning.

Eksempler på ekstraordinære og nye aktiviteter, der kan støttes gennem foranstaltningen

? Aktiviteter, som sigter mod at inddrage lokalbefolkningen i planlægning og anlægsarbejder

? Anlægsinvesteringer i forbindelse med opførelse eller renovering af bygninger, som rummer vejledning, væresteder, sportsfaciliteter, aktivitetshuse m.v.

? Ansættelse af ekstra personale til vejledningsfunktioner og til aktivitetshuse

? Udgifter i forbindelse med særlige ekstraordinære idrætsmæssige projekter og begivenheder

? Etablering og udvikling af fritidsjob-formidling til unge, særligt til nydanskere

? Afgrænsede særlige projektaktiviteter ved kulturinstitutionerne inden for programmets eller foranstaltningens hovedmål

? Behovsanalyser o.l.

Der kan gives støtte til følgende typer af dokumenterede udgifter:

? Aflønning af ekstra personale til udvikling, rådgivning, undervisning, formidling m.v.

? Anlægsinvesteringer i forbindelse med bygninger og udendørs faciliteter til sport, aktiviteter m.v.

? Kampagnematerialer

? Leje af ekstra lokaler og udstyr

? Ekstraordinære driftsmæssige udgifter, som er nødvendige for at gennemføre projekterne

? Køb af konsulentydelse

? Andre ekstraordinære udgifter.

Generelle støttebetingelser

Støtte til et projekt forudsætter, at der foreligger additionalitet. Ved additionalitet forstås, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten. Kravet om additionalitet betyder også, at der ikke kan ydes støtte til projekter, der er en følge af offentlige myndigheders lovbestemte ansvar eller myndigheders løbende forvaltningsopgaver..

EU-støtten kan maksimalt udgøre 50% af de støtteberettigede udgifter i det enkelte projekt.

Støtteprojekter skal være inden for rammerne af gældende forordninger samt Kommissionens og nationale retningslinier for støtte.

Støtteberettigede aktører

? Århus Kommune

? Kulturinstitutioner

? Idrætsforeninger

? Boligforeninger

? Andre foreninger.

Prioriteringskriterier

Der vil blive gives en særlig prioritet til projekter, som:

? retter sig særligt mod nydanskernes behov

? knytter sociale og organisatoriske ressourcer sammen på nye måder

? involverer de lokale i projektstyringen

? skaber varige faciliteter og ansvarlige driftsorganisationer, som kan videreføres efter URBAN-perioden

? er ekstraordinært innovative for så vidt angår projektindhold eller struktur

? understøtter andre af URBAN{{PU2}}s satsningsområder, f.eks. kriminalitetsforebyggelse og social organisering, opbygning af lokal ansvarsfølelse

? indebærer løsninger, som har gunstige effekter for det fysiske miljø, herunder miljøvenligt byggeri.

Forventede effekter

Det forventes, at foranstaltningen, som er den økonomisk største, på en afgørende måde bidrager til programmets mål på kort og lang sigt. Der påregnes 10 projekter inden for foranstaltningen. Følgende målbare effekter anses for værende sandsynlige:

? området vil blive forsynet med ekstra 3000 m² indendørs areal til fritids- og kulturformål

? fuldt udbygget opnår faciliteterne et dagligt gennemsnitligt brugertal på mindst 180

? der udbydes 5 nye sportsgrene inden for eksisterende eller nye organisationer

? der formidles 50 fritidsjobs til unge per år

? 80% af de etniske unge er aktive i deres fritid.

5.7. Foranstaltning 3.2.: En opprioritering af de grønne rekreative muligheder

Baggrund

Gellerup-Hasle-Herredsvang må siges at være godt forsynet med rekreative arealer af en høj æstetisk og vedligeholdelsesmæssig standard. Arealerne er vel forbundne med byens mere overordnede grønne kiler og korridorer. I det daglige benyttes de grønne arealer dog mindre end ideelt set ønskeligt, blandt andet fordi der ikke er tilstrækkeligt brede anvendelsesmuligheder. Der synes at mangle variation og plads til alternativer til den gængse fri luftskultur, særligt sådanne elementer, som appellerer til de udenlandske befolkningsgrupper.

Målsætning for foranstaltningen

Målet er at øge udbudet af og variation i de grønne områder med henblik på at intensivere friluftslivet. Det er hensigten at gøre dette på måder, som understøtter identitetsfølelse, ansvarlighed og social integration.

Eksempler på ekstraordinære og nye aktiviteter, som kan støttes gennem foranstaltningen

? Aktiviteter, som sigter mod at inddrage lokalbefolkningen i planlægning og anlægsarbejder

? Indretning af nye grønne områder, som funktionsmæssigt og æstetisk adskiller sig fra de bestående, eksempelvis indretning af et 15 ha stort bakkeområde mellem Edvin Rahrs Vej og Jernaldervej

? Etablering af forsøgshaver, f.eks. inspireret af fremmede havekulturer

? Indretning af picnicarealer, herunder udnyttelse af udsigtspunkter

? Særlige aktiviteter, som motiverer den udenlandske befolkningsgruppe til at tage en kolonihave

? Etablering af interesseorganisationer, som baserer sig på udnyttelse af de rekreative ressourcer i området.

Der kan gives støtte til følgende typer af dokumenterede udgifter:

? Aktiviteter, som sigter mod at inddrage lokalbefolkningen i planlægning og anlægsarbejder

? Anlægsinvesteringer i forbindelse med ændring af grønne områder eller etablering af nye områder

? Konsulentassistance o.l. i forbindelse med intensiveret borgerinddragelse i planlægning og etablering

? Informationsindsatser med henblik på intensiveret brug af områderne

? Undersøgelser og analyser af anvendelsen af de rekreative områder

? Andre ekstraordinære udgifter.

Der gives ikke støtte til almindelige drifts- og vedligeholdelsesudgifter.

Generelle støttebetingelser

Støtte til et projekt forudsætter, at der foreligger additionalitet. Ved additionalitet forstås, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten. Kravet om additionalitet betyder også, at der ikke kan ydes støtte til projekter, der er en følge af offentlige myndigheders lovbestemte ansvar eller myndigheders løbende forvaltningsopgaver..

EU-støtten kan maksimalt udgøre 50% af de støtteberettigede udgifter i det enkelte projekt.

Støtteprojekter skal være inden for rammerne af gældende forordninger samt Kommissionens og nationale retningslinier for støtte.

Støtteberettigede aktører

? Århus Kommune

? De almennyttige boligforeninger

? Andre almennyttige foreninger, f.eks. inden for friluftsområdet.

Prioriteringskriterier

Der vil blive gives en særlig prioritet til projekter, som:

? retter sig særligt mod nydanskernes behov

? knytter sociale og organisatoriske ressourcer sammen på nye måder

? involverer de lokale i projektstyringen

? er innovative for så vidt angår projektindhold eller struktur

? understøtter andre af URBAN satsningsområder, f.eks. kriminalitetsforebyggelse og social organisering, opbygning af lokal ansvarsfølelse og udvikling inden for kultur- og fritidsområdet

? indebærer løsninger, som har gunstige effekter for det fysiske miljø

? indgår logisk i byens overordnede grønne planlægning.

Forventede effekter

Gennem en bearbejdning af de grønne arealer søges bydelens generelle kvaliteter som bosætningsområde øget. Aktiviteterne før, under og efter etablering skal endvidere styrke den sociale integration og samarbejdsrelationerne.

Foranstaltningen forventes at støtte 6 projekter med den økonomiske hovedvægt på anlægsarbejder. Den forventede effekt er:

? En fysisk bearbejdning af et samlet areal på 15 ha

? Etablering af 2 indretninger af fremmede havekulturer

? Etablering af 3 nye foreninger/organisationer med udgangspunkt i de nye grønne strukturer med berøringsflader til i alt minimum 1000 indbyggere i området.

5.8. Foranstaltning 4.1.: Programadministration og teknisk assistance

Baggrund

URBAN-programmet skal koordineres og administreres. Før, under og efter programmets implementering vil der skulle informeres både bredt og mere målrettet. Der er i programmet afsat midler til at varetage disse funktioner.

Målsætning

Det er målet, at programadministrationen medvirker til at sikre en hurtig og effektiv programimplementering, og at den på en tilfredsstillende måde servicerer projektansøgerne og understøtter hele partnerskabstankegangen. URBAN-administrationen skal lokaliseres i området.

Indhold og arbejdsopgaver

- ? Tilrettelæggelse af administrative procedurer i detaljer
- ? Informationsaktiviteter/borgermøder, der understøtter og videreudvikler partnerskabstankegangen
- ? Spredning af information til potentielle ansøgere
- ? Kommunikation med ansøgere om projektindhold m.v.
- ? Bedømmelse af ansøgninger og indstillinger til beslutningsudvalg
- ? Opfølgning på ansøgninger og projekter
- ? Udarbejdelse af statusrapporter og andet materiale om URBAN{{PU2}}s gennemførelse
- ? Servicering af beslutningsudvalg og overvågningsudvalg
- ? PR og markedsføring af resultater, evt. sammen med projektansvarlige
- ? Deltagelse i Europæiske URBAN-samarbejder
- ? Tilrettelæggelse af evalueringer
- ? Eventuelt andre opgaver, der er knyttet til administration af programmet.

Ansvarlig

Teknisk assistance varetages af Århus Kommune. En nærmere beskrivelse af organisationen bag programgennemførelsen findes i afsnit 7, hvor der også mere detaljeret redegøres for nogle af de ovenstående opgaver.

6. Finansieringsplan

6.1. Indledning

Dette afsnit indeholder finansieringsplan, dels for hele URBAN-perioden fordelt på prioriteter (afsnit 6.2.), dels årsopdelt finansieringsoversigt (afsnit 6.3.). Der tages forbehold for de årlige budgetbevillinger.

Endvidere er der i afsnit 6.4. givet en redegørelse for særlige forhold vedrørende Socialfondsindsatsen i URBAN-området.

6.2. Finansieringsplan for hele perioden fordelt på prioriteter

Kommissionens referencenummer for det pågældende IC:

Titel: Bæredygtigt Bysamfund gennem Lokale Partnerskaber.

Prioritet 1:

1.1.: En vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked

1.2.: Et generelt IT-kompetenceløft

Prioritet 2:

2.1.: Forebyggelse og reduktion af kriminalitets- og misbrugsproblemer

2.2.: Aktiviteter, der fremmer ansvar, fællesskab og selvorganisering

Prioritet 3:

3.1.: Fritid og kultur som integrationsfremmende og forebyggende aktivitet

3.2.: En opprioritering af de grønne, rekreative muligheder

Prioritet 4:

4.1.: Programadministration og teknisk assistance.

6.3. Finansieringsplaner pr. år

6.4. Beskrivelse af særlige forhold vedrørende Socialfondsindsatsen i URBAN-området

Strategierne for URBAN, Mål 3 og EQUAL i den kommende strukturfondsperiode kan principielt rummes inden for den nationale referenceramme for udvikling af de menneskelige ressourcer.

Socialfondens bidrag med særligt henblik på udvikling af kompetencer og jobs til fremme af udformningen og gennemførelsen af særligt nyskabende strategier for en bæredygtig, økonomisk og social revitalisering af URBAN-området samt støtte til udveksling af viden og erfaringer herom, betegner en nyskabelse, idet der gennem URBAN-programmets tværgående geografiske og sektormæssige indsatsvinkel tilføjes en ny sammenhæng og koordination, som der ikke tidligere har været på det beskæftigelses-, uddannelses- og arbejdsmarkedspolitiske område, med en tæt sammenhæng til både erhvervspolitikkerne og de boligsociale samt kulturpolitiske indsatser i URBAN-området.

Socialfondens indsats i URBAN-området skal dels harmonere med den generelle referenceramme for Socialfondsindsatsen, dels være additionel/supplerende til den indsats, som finansieres under Mål 3 -programmet og EQUAL. Programmeringstillægget vil indeholde en beskrivelse af det nødvendige administrative samarbejde mellem socialfondsadministrationen og URBAN-administrationen for at sikre både et ensartet bedømmelsesgrundlag, og for at udelukke muligheden for eventuel dobbeltfinansiering. De faktiske Socialfondstilskud til gavn for URBAN-området vil blive fulgt løbende, og rapporter vil blive udarbejdet og forelagt Overvågningsudvalget, jf. afsnit 7.2. Det administrative samarbejde vil hertil være understøttet af Socialfondens edb-system, som indeholder alle projekter/foranstaltninger samt deltagende personer og institutioner.

Prioriteterne i det nye Mål 3 program er med deres høje grad af fokus på aktive foranstaltninger særdeles relevante og anvendelige i henseende til de generelle behov i URBAN-området.

Socialfondsindsatsen i URBAN-programmet fokuserer både på en vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked samt et generelt IT-kompetenceløft.

I URBAN-området kan indsatsen derfor både være en selvstændig indsats og en indsats, der bygger oven på den indsats, der i øvrigt foretages på centralt/regionalt eller specifikt lokalt niveau under Mål 3. Generelt synes risikoen herfor dog at være lille med URBAN-initiativets forudsætninger om en overordnet sammenhængende strategi for byområderne og den deraf følgende større grad af sammenhæng og integration i indsatsen.

Om nødvendigt vil de forskellige aktiviteter/typer blive behandlet mere detaljeret i programtillægget. Forventede resultater/effekter beskrives samtidig i de enkelte dele af programtillægget.

Den statslige medfinansiering skal findes indenfor eksisterende ordninger om dagpenge, godtgørelse, RAR-midler m. m.. Privat medfinansiering er en forudsætning for alle projekter, der vedrører private virksomheder.

EQUAL-initiativet, der retter sig mod forskelsbehandling i bred forstand, kan ud fra den danske målgruppedefinition i princippet omfatte dele af Socialfondsindsatsen i URBAN-området. Det må dog understreges, at EQUAL-initiativets krav til netværksdannelse vil være bredere end URBAN-området i henseende til såvel sektorbestemte og/eller geografiske partnerskabskrav. Hertil kommer kravet om transnationalitet, der ydermere forudsættes at udelukke muligheden for et eventuelt sammenfald. Endelig vil der også på dette område ske et samarbejde mellem de administrative niveauer på socialfondsområdet.

7. Administrativ struktur - Overvågningsudvalg, forvaltnings- og betalingsmyndighed samt regionale udvalg og sekretariater

7.1. Regionalfondsadministrationen i Danmark

Lovgrundlag

Lovgrundlaget for administrationen af regionalfondsfinansierede aktioner i Danmark er lov nr. 1202 af 27. december 1996 med senere ændringer jf. lovbekendtgørelse nr. 819 af 31. august 2000. Heri er forordningerne 1260/99 og 1783/99 inkorporeret.

I henhold til loven er erhvervsministeren den øverste ansvarlige myndighed for administrationen af de programmer, som medfinansieres af Regionalfonden i Danmark. Ministeren kan vælge at henlægge sine beføjelser efter loven til Erhvervsfremme Styrelsen, hvilket ministeren har gjort ved bekendtgørelse nr. 881 af 21. september 2000.

Erhvervsministeren nedsætter et overvågningsudvalg, som følger og bistår ved gennemførelsen af programmet. Udvalgets sammensætning og opgaver fremgår af pkt. 7.2. nedenfor.

Erhvervsfremme Styrelsen har som forvaltningsmyndighed ansvaret for implementeringen og den løbende administration af programmet. Om det nærmere indhold af opgaver for forvaltningsmyndigheden henvises til nedenfor under pkt. 7.4. og 7.5..

Afgørelser om afslag eller tilsagn træffer Erhvervsfremme Styrelsen som udgangspunkt på baggrund af en regional indstilling.

7.2. Overvågningsudvalget

I henhold til den generelle strukturfondsforordning nr. 1260/99 artikel 35 skal der nedsættes et overvågningsudvalg for et operationelt program. Dette skal ske inden tre måneder efter Kommissionens godkendelse af programmet. Udvalget nedsættes af medlemsstaten efter drøftelse med partnerskabet. Overvågningsudvalget sammensættes af repræsentanter for de lokale og eventuelle regionale og nationale myndigheder, som programmet vedrører. Ved nedsættelsen af udvalget skal der sikres en ligelig deltagelse af mænd og kvinder.

Udvalget kan konstitueres med følgende repræsentanter:

? Erhvervsministeriet, Erhvervsfremme Styrelsen

? By- og Boligministeriet

? Miljø- og Energiministeriet

? Arbejdsministeriet

? Århus Kommune

? Det Regionale Arbejdsmarkedsråd

? Erhvervskontaktudvalget for Århus Kommune

? Integrationsrådet for Århus Kommune

Formandskabet og sekretariatsfunktionen varetages af erhvervsministeren (Erhvervsfremme Styrelsen).

Overvågningsudvalget fører tilsyn med programmet i henhold til strukturfondsforordningens artikel 35. Udvalget mødes mindst en gang om året og har blandt andet til opgave at godkende senere ændringer af programmet. Det skal endvidere

føre tilsyn med og evaluere programmet som helhed og godkende specifikationen af opgaver ved indkaldelser af forslag. En repræsentant for Kommissionen kan deltage i overvågningsudvalget som rådgivende medlem.

Overvågningsudvalget skal iværksætte midtvejs- og slutevaluering af programmet. Det kan ske med bistand fra eksterne evaluatore. Udvalget skal også godkende de årlige programrapporter samt den endelige programrapport, inden de sendes til Kommissionen.

Evalueringer

I overensstemmelse med gældende bestemmelser i forordning nr. 1260/99 art. 41-43 er der gennemført en forhåndsvurdering af programmet (se afsnit 8), og der vil blive gennemført en midtvejs- og efterfølgende evaluering.

Midtvejsevalueringen vil blive iværksat på initiativ af forvaltningsmyndigheden i samarbejde med Århus Kommune og Kommissionen og foretages af en uafhængig ekspert. Der vil her være en undersøgelse af de første resultater af foranstaltningerne, deres relevans og det nåede mål. Der vil endvidere blive foretaget en evaluering af anvendelsen af midlerne samt af overvågningens og gennemførelsens forløb.

Den efterfølgende evaluering iværksættes på Kommissionens initiativ i samarbejde med medlemsstaten, forvaltningsmyndigheden og Århus Kommune. Elementerne i den efterfølgende evaluering fremgår af art. 43, stk.1 i forordning nr. 1260/99.

7.3. Det Lokale Beslutningsudvalg (styringsudvalg)

Det Lokale Beslutningsudvalg nedsættes i henhold til lovbekendtgørelse nr. 819 af 31. august 2000.

Beslutningsudvalget skal lede programmets gennemførelse og prioritere midlerne blandt de indsendte projektansøgninger efter de overordnede visioner, mål og retningslinier. Beslutningsudvalget skal arbejde for en udbredelse af viden om programmet, følge effekterne og tage initiativ til eventuelle justeringer af aktiviteter og indsatser.

Udvalget har til opgave at indstille projekter til erhvervsministerens (Erhvervsfremme Styrelsens) endelige godkendelse. Som led i dette arbejde skal det påses, at indstillingerne er i overensstemmelse med gældende love, retningslinjer, forordninger samt programmets udvælgelseskriterier, prioriteter og finansieringsplaner. I de tilfælde hvor efterspørgslen efter støttemidler går ud over den finansielle ramme, skal udvalget ligeledes prioritere, hvilke projekter der skal have støtte, og hvilke der skal indstilles til afslag.

Udvalget skal også foreslå løbende programtilpasninger, for eksempel i forhold til ressourceforbrug og projektudvælgelseskriterier. Samtidig skal udvalget drøfte og behandle de årlige rapporter, inden de sendes til Overvågningsudvalget. Det gælder også midtvejs- og slutevalueringssrapporterne.

Sammensætningen af udvalget tager afsæt i det lokale partnerskab. Samtidig bygger udvalget på eksisterende organisatoriske strukturer, som måtte have relevans i forhold til implementeringen af URBAN-programmet.

Det Lokale Beslutningsudvalg foreslås sammensat som følger:

? Repræsentanter fra Borgmesterens Afdeling og Magistratens 1., 2., 3., 4. Afdeling og 5. Afdeling

? Repræsentanter fra DA og LO i Århus Kommune

? Repræsentanter fra Brabrand Boligforening, Arbejdernes Andelsboligforening og Boligselskabet Præstehaven

? Repræsentanter fra de fællesråd, der fungerer som paraplyorganisationer og varetager interesser for de bydele, der indgår i URBAN-området

? Repræsentanter fra Byforum/Borgerforum

? Repræsentant fra Brabrand Handels- og Industriforening

? Repræsentant for Virksomhedsnetværket i erhvervsområdet ved Edwin Rahrs Vej

? Repræsentant fra Idrætssamvirket

? Repræsentant fra Dansk Gymnastik- og Idrætsforening

? Repræsentant fra Dansk Idrætsforbund

? Repræsentant fra Integrationsrådet

? Repræsentant fra Naturbrugerrådet Midt-Vest

? Repræsentant fra Børne- og Ungerådet

? Repræsentant fra Politiet.

Udvalget fastsætter selv sin forretningsorden, herunder retningslinjer for håndtering af eventuel inhabilitet. Ved konstitueringen vil der blive tilstræbt en ligelig fordeling af mænd og kvinder. Forretningsordenen godkendes af Erhvervsfremme Styrelsen og Overvågningsudvalget orienteres.

Formandskabet og sekretariatsfunktionen varetages af Århus Kommune. Sekretariatet skal sikre, at der sker den nødvendige koordinering mellem de enkelte projekter, ligesom Sekretariatet sikrer, at eventuelle principielle spørgsmål bringes op til afgørelse i udvalget.

Sekretariatet forestår den indledende sagsbehandling af projekter, der søger om støtte. Det omfatter blandt andet vejledning af ansøgere, udsendelse af ansøgnings- og informationsmateriale, efter aftale med Erhvervsfremme Styrelsen ad hoc-kontakt til EU-Kommissionen, deltagelse i URBAN-relaterede netværk og arrangement af diverse møder. Sekretariatet har ligeledes den daglige kontakt til Erhvervsfremme Styrelsen, hvor spørgsmål som støtteberettigelse i forhold til projekter og udgiftstyper afklares.

Sekretariatet vil også løfte de PR- og informationsopgaver, der er beskrevet som kommunale målsætninger i afsnit 7.8..

Beslutningsudvalget er, som nævnt, sammensat således, at det vil få så mange berøringsflader i lokalområdet som overhovedet muligt. I den konkrete implementering vil der i videst mulig udstrækning blive lagt vægt på lokale partnerskaber såvel i projektforbereðelsen som projektrealiseringen, jf. afsnit 5.

7.4. Forvaltningsmyndighed

Forvaltningsmyndigheden er for Regionalfonden:

Erhvervsfremme Styrelsen

Center for Regionale Erhvervsvilkår

Kontorchef Preben Gregersen

Vejlsøvej 29

8600 Silkeborg

Danmark

Tlf.: + 45 3546 6000

Fax: + 45 3546 6401

Forvaltningsmyndighedens opgaver omfatter den løbende administration og implementering af programmet, herunder ansvaret for udstedelse af tilsagn og udbetaling af støtte.

Hertil kommer deltagelse i overvågningen af programmet, ligesom den finansielle kontrol med programgennemførelsen er en del af forvaltningsmyndighedens ansvarsområde. Om kontrollen med programmets gennemførelse henvises til afsnit 7.6..

En anden del af forvaltningsmyndighedens forpligtigelser vedrører informations- og reklameaktiviteter, som omhandlet i Strukturfondsforordningens artikel 46. Heraf følger en pligt til at sørge for at informere offentligheden, herunder i særlig

grad potentielle støttemodtagere, om programmets eksistens og indhold samt om EU{{PU2}}s rolle heri - se afsnit 7.8., hvoraf det fremgår, at informationsopgaven varetages af Århus Kommune.

Udveksling af data i elektronisk form vil blive nærmere aftalt med Kommissionen (og i overensstemmelse med den forventede Kommissions forordning herom), med udgangspunkt i de systemer for administration af URBAN-programmet, som Erhvervsfremme Styrelsen vil opbygge.

7.5. Betalingsmyndighed

Erhvervsfremme Styrelsen er betalingsmyndighed for URBAN-programmet. Som betalingsmyndighed er det styrelsens pligt at modtage acontobetaling og fremsende betalingsanmodninger til Kommissionen inden for de givne frister.

I henhold til Strukturfondsforordningens artikel 32 skal betalingsanmodninger vedlægges dokumentation for faktisk afholdte udgifter, den seneste årlige rapport etc. for, at Kommissionen skal kunne efterkomme betalingsanmodningen. Styrelsen vil ligeledes være ansvarlig for inden den 30. april hvert år at ajourføre overslag over deres betalingsanmodninger for det indeværende og efterfølgende år.

7.6. Kontrolforanstaltninger

7.6.1 Praksis og regler, der er indført for at sikre kontrol med gennemførelsen af SPD{{PU2}}et

Retsgrundlaget for kontrollen er forordningerne 1260/99 og 2064/97. Forordningerne er inkorporeret i dansk ret ved gennemførelsen af Lov nr. 1202 med senere ændringer, (jf. lovbekendtgørelse nr. 819 af 31. august 2000), og de tilhørende bekendtgørelser nr. 881 af 21. september 2000 (om henlæggelser af beføjelser til Erhvervsfremme Styrelsen), nr. 201 af 14. marts 1997 (om ansvar og kompetencefordeling m.v.) der er under revision og nr. 347 af 20. maj 1997 (om regnskab og revision) ligeledes under revision. Desuden har Erhvervsfremme Styrelsen udfærdiget "Vejledende retningslinier for regionalfondsfinansierede aktioner", hvor Kommissionens faktablade er indarbejdet samt en administrativ vejledning om revisionsbestemmelser i regionalfondsprojekter.

I retsgrundlaget fastlægges de centrale principper og krav, der gælder for de enkelte medlemsstaters forvaltnings- og kontrolsystemer. Medlemsstaterne pålægges således at træffe de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med gennemførelsen af programmerne til:

? Regelmæssigt at konstatere, om foranstaltningerne er gennemført korrekt

? At forebygge og forfølge uregelmæssigheder og

? At få tilbagebetalt midler, der går tabt som følge af misbrug eller forsømmelighed.

Det er således et krav, at de myndigheder som administrerer tilskud fra Regionalfonden foretager en intern revision i form af såvel forvaltnings- som finansiel kontrol.

Til opfyldelse af denne forpligtigelse har Erhvervsfremme Styrelsen i juni 1998 udvidet sin kontrol med en controllerfunktion. Den hidtidige kontrol blev primært udført af eksterne projekt revisorer, hvis erklæringer efterfølgende blev kontrolleret af Erhvervsfremme Styrelsen. Grunden til etableringen af controllerfunktionen var ikke, at de hidtidige interne kontroller havde været utilstrækkelige, men snarere, at man ønskede at imødekomme Kommissionens & oslash;nske om ikke kun at basere kontrollerne på stedet på de eksterne revisorerens arbejde.

Controllerens arbejdsopgaver er for det første at beskrive og kortlægge de kontrollerede organers forretningsgange, at vurdere hensigtsmæssigheden af forretningsgangenes form og tilrettelæggelse, samt komme med forslag til forbedringer heraf. For det andet foretager controlleren projekt- og forvaltningskontrol på et niveau, der som minimum overholder bestemmelserne i forordning nr. 2064/97. For det tredje koordinerer controlleren den samlede kontrolindsats med Kommissionen, der kan også her henvises til den aftale (protokol), der er indgået med finanskontrollen. For det fjerde afgiver controlleren årlige rapporter om kontrollen, og ved afslutning af programmet afgives en erklæring om den gennemførte kontrol i overensstemmelse med forordning nr. 2064/97.

7.6.2. De normale finanskontrolprocedurer, der gælder for alle offentlige udgifter i medlemsstaten

Udgangspunktet for danske statslige forvaltningsmyndigheders finansielle kontrol eller interne kontrol og resultatopfølgning med EU-finansierede og nationalt finansierede strukturfondsforanstaltninger er, at kontrollen skal være parallel. Det vil sige, at der træffes de samme kontrolforanstaltninger for alle udgifter, uanset om de finansieres af den danske stat eller EU.

Den danske finanskontrol bygger på ministeransvarsordningen. Den fastslår, at det er den enkelte minister, der er den øverste ansvarlige for administrationen på ministerområdet. Ansvar for dispositioner, som Folketinget har tiltrådt bevillingsmæssigt, er derfor entydigt placeret hos den pågældende minister. Ministerens overordnede ansvar for bevillingsanvendelsen indebærer endvidere et ansvar for, at der er tilrettelagt en tilfredsstillende intern kontrol og resultatopfølgning i ministeriets økonomiforvaltning og økonomistyring.

Med den etablerede decentrale ansvars- og opgavefordeling på det statslige økonomiområde, hvor bevillingsanvendelse og kontrollen hermed er henlagt til de enkelte ministre og ministerier, er Finansministeriets rolle i en finansiell kontrolsammenhæng meget begrænset. Finansministeriet har ikke nogen beføjelser til at udøve kontrol med andre ministeriers bevillingsmæssige dispositioner.

Af Finansministeriets ansvar for de samlede statsfinanser følger dog en forpligtigelse til at tage initiativ, såfremt det kommer frem, at der er alvorligere økonomistyringsproblemer i et ministerium, uden at der gribes ind. Finansministeriet må her benytte sig af de virkemidler, som ministeriets rolle giver, såsom iværksættelse af analyser og undersøgelser i samarbejde med det pågældende ministerium samt tilbud om rådgivning og lignende.

Rigsrevisionen er herudover øverste danske revisions- og kontrolmyndighed. Rigsrevisionen kan derfor revidere Erhvervsfremme Styrelsens EFRU-administration og -tilskudsstyring. Det gælder ligeledes statslige institutioner, som måtte have modtaget tilskud fra Den Europæiske Regionalfond. Hertil kommer, at såfremt erhvervsministeren delegerer forvaltningsmyndighedsopgaverne helt eller delvist, har Rigsrevisionen adgang til at revidere tilskudsmidlerne hos de organer, hvortil der er delegeret kompetence.

7.6.3. Definition af rollerne for de parter, som er involveret i tilsynet

Samtlige projekter under URBAN-programmet er undergivet kontrol i tre niveauer: Projektets revisor er kontrolniveau 1, de regionale myndigheder er kontrolniveau 2 og Erhvervsfremme Styrelsen er kontrolniveau 3. På samtlige niveauer kontrolleres om betingelserne for at opnå regionalfondsstøtte er opfyldt samt om udgifterne er støtteberettigede og om evt. yderligere tilskudsvilkår er opfyldt.

Kontrolniveau 1, Projektets revisor: Kravene til revisorers uddannelse, habilitet etc. er indgående reguleret i den danske speciallovgivning herom, og revisorerne betragtes på denne baggrund som offentlighedens tillidsrepræsentanter i udførelsen af deres hverv.

De specielle krav som stilles til deres erklæringer i regionalfondsfinansierede sager, er reguleret i bekendtgørelse 347 af 20. maj 1997. Heraf fremgår det blandt andet, at revisor skal afgive erklæring om, at det i forbindelse med revisionen er påset at:

- ? Der eksisterer velfungerende forretningsgange og interne kontroller
- ? Dispositionerne er i overensstemmelse med gældende love og andre forskrifter
- ? Der er taget skyldigt økonomisk hensyn ved forvaltningen af midlerne.

Det endelige projektregnskab, og perioderegnskaber som danner grundlag for udbetaling, skal endvidere indsendes med en erklæring fra revisor om anvendelsen af tilskudsmidlerne. Såfremt revisor bliver opmærksom på uregelmæssigheder eller tilsidesættelse af forskrifter, er revisor forpligtet til straks at gøre tilskudsmodtager opmærksom herpå samt underrette Erhvervsfremme Styrelsen inden tre uger.

Kontrolniveau 2, De regionale myndigheder: Det Lokale Beslutningsudvalg (styringsudvalg) udvælger og indstiller projekter til Erhvervsfremme Styrelsens godkendelse. Det sker i overensstemmelse med gældende forordninger, love mv.. Som et led heri skal Kommunen påse, at kravene om additionalitet, målopfyldelse og socioøkonomisk effekt er overholdt. Århus Kommune vil løbende afholde møder med Erhvervsfremme Styrelsen for at sikre, at sagsbehandlingen lever op til krav, der stilles til god tilskudsforvaltning.

Kontrolniveau 3, Erhvervsfremme Styrelsen (Center for Regionale Erhvervsvilkår): Kontoret varetager den faglige koordinering af programmet, behandler de regionalt indstillede sager, udsteder tilsagn og udbetaler tilskuddene.

Erhvervsfremme Styrelsen er således ikke involveret i det administrative arbejde på regionalt niveau. Det sikrer, at Erhvervsfremme Styrelsen er helt uafhængig af den indstillende myndighed, og dermed kan vurdere projekterne objektivt i forhold til lovgrundlaget.

Når projekterne er godkendt, foretages der løbende finansielle tilsyn i form af kontrol af periodeindberetninger fra de enkelte projekter, som i forbindelse med udbetalinger er påtegnet af en registreret eller statsautoriseret revisor. Derved sikres, at programmerne gennemføres i overensstemmelse med EU{{PU2}}s forordninger samt national lovgivning.

Kontrolniveau 4, EFS (Controller): Fordi controlleren er ansat i Erhvervsfremme Styrelsen er det vigtigt for at sikre tilliden til funktionen, at der sikres total uafhængighed mellem denne og Center for Regionale Erhvervsvilkår.

Rent organisatorisk er der derfor tale om to forskellige enheder, som refererer til forskellige overordnede, og som desuden også er geografisk adskilt, idet controllerfunktionen er placeret på styrelsens administration i København, mens Center for Regionale Erhvervsvilkår er placeret i Silkeborg.

Center for Regionale Erhvervsvilkår har derfor ikke nogen indflydelse på controllerfunktionens rapporteringer, ansættelsesforhold og lignende.

Også ved fordelingen af arbejdsopgaver mellem Center for Regionale Erhvervsvilkår og controlleren sikres uafhængigheden, idet controlleren ikke deltager i almindelige driftsopgaver. Det sikrer, at opgaverne som varetages af henholdsvis den udførende og den kontrollerende organisatoriske enhed aldrig bliver sammenfaldende. Herved sikres, at der ikke kan rejses tvivl om controllerens habilitet i forbindelse med den del af controllerfunktionen, som omfatter kontrol af forretningsgan gene i Erhvervsfremme Styrelsen, Center for Regionale Erhvervsvilkår, jf. kravene i forordning nr. 2064/97.

Den anden væsentlige del af controllerens arbejde består af den finansielle revision af de enkelte projekter (kontrol på stedet), som er eksterne i forhold til Erhvervsfremme Styrelsen. Herved sikres en meget høj grad af uafhængighed i forhold til de kontrollerede.

Controlleren må aldrig være personligt eller økonomisk involveret i de juridiske enheder, som modtager støtte. Såfremt der kan rejses tvivl om controllerens fuldstændige uafhængighed af støttemodtageren, kan controllingopgaven outsources, så troværdigheden af kontrollen ikke svækkes.

Til at hjælpe med gennemførelsen af controllerens opgaver har styrelsen indgået aftale med et internationalt anerkendt statsautoriseret revisionsfirma. Den nationale kontrolindsats vil eventuelt blive medfinansieret under teknisk assistance.

7.7. Overensstemmelse med EU{{PU2}}s politik

I medfør af artikel 12 i Rådets forordning (EF) Nr. 1260/1999 af 21. juni 1999, skal operationer, der medfinansieres af strukturfondene eller af EIB, være forenelige med traktaten og de retsakter, der er udstedt i henhold til denne. De skal også være forenelige med fællesskabets politikker og aktioner, herunder dem der vedrører konkurrenceregler, offentlige udbud, beskyttelse og forbedring af miljøet, fjernelse af uligheder og fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder.

Ved iværksættelsen af EU-interventionerne træffer medlemsstaterne alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelse af de forpligtelser, som følger af traktaten eller af retsakter foretaget af Fællesskabets institutioner.

Kommissionen drager omsorg for, at de EU-retsakter, der er vedtaget i henhold til traktaten, overholdes.

Medlemsstaterne bistår Kommissionen med at udøve dette hverv. Med henblik herpå får Kommissionen på anmodning alle de oplysninger, der skønnes nødvendige.

Hvis Kommissionen mener, at EU-lovgivningen ikke er blevet overholdt i forbindelse med en aktion eller foranstaltning, foretager Kommissionen, i overensstemmelse med artikel 24 i forordning (EØF) nr. 4253/88, en undersøgelse af sagen inden for rammerne af partnerskabet og anmoder blandt andet medlemsstaten, eller den myndighed den har udpeget, om at fremsætte deres bemærkninger inden for en given frist.

Hvis denne undersøgelse viser, at der er begået en fejl, kan Kommissionen indlede overtrædelsesprocedure, der er fastlagt i traktatens artikel 226. Når denne procedure er indledt ved fremsendelse af en åbningskrivelse, suspenderer Kommissionen EU-bistanden til det projekt, der anfægtes.

Justeringer i forvaltnings- og kontrolsystemer kan blive nødvendige for at sikre overensstemmelse med fremtidige bestemmelser vedtaget i henhold til artikel 53 i Rådets forordning (EF) nr. 1260/999.

7.8. Information

Informationsarbejdet i forbindelse med brugen af Regionalfonden i Danmark tager afsæt i de krav, som forordning om information stiller til medlemslandene.

Målsætning

Målet for indsatsen er dels at øge offentlighedens kendskab til de muligheder, som Regionalfonden giver, dels at få større synlighed omkring de aktiviteter, der modtager støtte. Begge aspekter skal bidrage til større gennemsigtighed i forhold til strukturfondenes virke i Danmark.

Målgruppe

Informationsindsatsen retter sig mod følgende målgrupper:

? Aktuelle og potentielle projektaktører/ansøgere

? Offentligheden, herunder medierne

? Partnerskabet og nøgleaktører og interesserede borgere.

Generelt vil det være nødvendigt at differentiere indsatsen efter hvilken interesse, de forskellige grupper umiddelbart har i EU-relaterede spørgsmål.

Medier

Valg af medium vil afhænge af den konkrete målgruppe og det specifikke informationsindhold. Generelt vil der blive gjort brug af følgende muligheder:

Nyhedsbreve, plakater mv.

Årsrapporter

Pressemeddelelser

Internetbaseret information

PR-materiale, herunder logoplader mv.

Ansvarlige

Som forvaltningsmyndighed har Erhvervsfremme Styrelsen det overordnede ansvar for informations- og PR-indsatsen i forbindelse med gennemførelsen af URBAN-programmet. Erhvervsfremme Styrelsen vil overdrage ansvaret for informationsindsatsen til Århus Kommune.

Som sekretariat for Det Lokale Beslutningsudvalg vil Århus Kommune udarbejde informationsmateriale, der løbende vil blive opdateret gennem programperioden. Materialet kan f. eks. bestå af en generel introduktion til URBAN-programmet og en pjece, der er målrettet potentielle ansøgere. Pjecen vil indeholde en nærmere præcisering af støttekriterier, administrative procedurer og andre praktiske oplysninger.

Århus Kommune vil desuden jævnligt udsende nyhedsbreve, som suppleres af informationer via de elektroniske medier. Der vil løbende på de relevante tidspunkter blive udsendt pressemeddelelser, ligesom der vil være en tæt kontakt til de lokale medier med henblik på at optimere fokus på URBAN-indsatsen. En vigtig del af informationsindsatsen skal rettes mod at give borgerne i byområdet lyst og interesse for deltagelse i Byforum/Borgerforum.

Processen omkring de enkelte emner kan tænkes startet op med tema- og dialogmøder for den relevante kreds - et møde, der er åben for alle interesserede. Herudover vil der med passende mellemrum i perioden 2001-2006 blive afholdt mere bredt anlagte møder om processen og indholdet i de enkelte projekter.

Generelt vil Århus Kommune tilstræbe, at den lokale informationsindsats bidrager til, at offentligheden får størst mulig kendskab til URBAN-programmet og de støttemuligheder EU og det lokale partnerskab tilbyder. Det vil ligeledes blive tilstræbt, at ressourceforbruget i forbindelse med informations- og PR-arbejdet står i et rimeligt forhold til de programmidler, der er til rådighed.

Århus Kommune agter i øvrigt at indlede et samarbejde især med URBAN-projektet i Gøteborg således, at der jævnligt kan udveksles erfaringer om læringsprocesser og resultater.

8. Forhåndsevaluering

8.1. Forudsætningerne for forhåndsevalueringen og arbejdet hermed

I henhold til EU-forordningen 1260/1999 skal der foretages en forhåndsevaluering af URBAN-programmet. Denne forhåndsevaluering forudsættes integreret i selve programtilrettelæggelsen som en dialog. En ekstern evaluator skal bedømme udkastet til initiativprogrammet set i forhold til målene i strukturfondsinterventionerne. Evalueringen skal rumme en vurdering af programmets logik, struktur og kvalitet. Der kan indeholdes forslag om tilpasninger og tilføjelser.

Evaluator Anne-Mette Hjalager, Advance/1, har haft lejlighed til at følge processen med tilrettelæggelsen af programmet nøje, herunder har hun bidraget med formuleringsforslag og mindre korrektioner til programteksten. Evaluator har endvidere deltaget i møder, hvor ministerielle repræsentanter har kommenteret programudkastet. Integreringen af forhåndsevalueringen i processen har foregået konstruktivt og effektivt, og evaluators kommentarer er indarbejdet i programforslaget. Der er ikke yderligere forslag.

8.2. Vurdering af programmet

Analysen af situationen og brugen af erfaringer fra tidligere

Der er i forbindelse med programmets tilrettelæggelse foretaget en ny, stor statistisk kortlægning af URBAN-områdets socioøkonomisk karakteristika og struktur. Denne kortlægning viser med stor tydelighed de sociale problemer og den øgede segregering, som kendetegner området. Omkring halvdelen af befolkningen er af fremmed herkomst, og denne andel har været stigende. Den socioøkonomiske analyse indkredser også nogle af de menneskelige og andre ressourcer, som trods alt findes i området, og som programmets partnerskabstankegang kan bygge på, herunder ikke mindst en stigende tilbøjelighed til organisering og samarbejde på græsrodsniveau.

Analysen bidrager også med en synliggørelse af andre lyspunkter i området, f.eks. den gode boligstandard, mange rekreative og kulturelle faciliteter m.v. I forhold til lyspunkterne udpeges også behovene for yderligere indsatser, ikke mindst i forhold til nydanskernes kulturer og særlige behov.

På grund af de komplekse og omfattende problemer har Gellerup-Hasle-Herredsvang i en årrække været genstand for boligsociale, arbejdsmarkeds-, uddannelses- og kulturpolitiske indsatser. Forhåndsevalueringen redegør for dette tidligere arbejde og dets resultater. Det er især tankevækkende, at disse indsatser i så høj grad har været gennemført ukoordineret. URBAN-initiativets forudsætninger om en større grad af sammenhæng og integration af indsatserne synes på denne baggrund at være særdeles velbegrundede. Det er sandsynligt ud fra beskrivelsen af tidligere erfaringer, at man kan opnå større virkninger af at se tværgående geografisk og sektormæssig på bydelens udviklingsproblemer.

Den indre sammenhæng i programmet

Programmets hovedmålsætning og visioner ligger klart inden for de af EU-Kommissionen formulerede rammer for URBAN-initiativet. I Århus lægges der særligt vægt på, at programmet virker etnisk integrerende, og at bydelens borgerne i højere grad bliver selvhjulpne og aktivt ansvarlige for deres egen velfærdssituation. Partnerskabstanken og den lokale græsrodsorganisering modsvarer disse hovedintentioner. Hovedmålsætningen og strategierne er i god overensstemmelse med de problemområder, som den socioøkonomiske analyse udpegede.

Programmet er formuleret med fire indsatsområder, hvor de tre rummer hver to foranstaltninger, og den fjerde omfatter teknisk assistance. De tre indsatsområder har overskrifterne:

? Kompetencer og jobs, og herunder det rummelige arbejdsmarked og udvikling af IT-kompetencer

? Oprustning af de organisatoriske ressourcer, særligt inden for kriminalitets- og misbrugsforebyggelse og inden for udvikling af nye former for borgerinddragelse, selvorganisering og opbygning og koordinering af mindre fællesskaber om særlige emner og temaer

? Integration gennem kultur og fritid, hvor der opbygges nye faciliteter og mødesteder, såvel fysisk som organisatorisk.

Disse foranstaltninger tager fat på felter, hvor Gellerup-Hasle-Herredsvang har de største problemer, og hvor en stor indsats er påkrævet. Prioriteringerne har til gengæld ikke fokus på boligrenovering og opgradering af miljøsystemerne, idet der på disse punkter allerede er sket meget, og en indsats ikke er slet så påtrængende. Der argumenteres for disse forhold i programteksten.

Indsatsområdet "integration gennem kultur og fritid" får den største økonomiske ramme, idet der her ligger muligheder for nogle større anlægsinvesteringer. Det må vurderes, at der er en god overensstemmelse mellem ressourceallokeringen på foranstaltninger på den ene side og efterspørgslen og implementeringssystemets kapacitet på den anden side.

Programmet kvantificerer effekterne og succeskriterierne dels på overordnet programniveau, dels på foranstaltningsniveau. Hvor det har været muligt, er skønnene over effekter baseret på tidligere erfaringer. Kvantificeringerne af effekter synes realistiske, og det vil være muligt at følge op på dem i den løbende overvågning samt ved midtvejs- og slutevalueringerne.

Implementeringssystemet

Århus Kommune har valgt at gennemføre programmet med en lokal beslutningsorganisation og en forvaltnings- og betalingsmyndighed ved Erhvervsfremme Styrelsen. Dette begrundes blandt andet i ønsket om fordelingen af de administrative byrder, og ønsket om at lære af Styrelsens erfaringer.

Beslutningsudvalgets sammensætning tilstræber at understøtte partnerskabstankegangen med en væsentlig repræsentation af interessegrupper fra området. Det må forventes, at disse personer vil kunne medvirke aktivt til en mobilisering i området gennem deres kontakthaver. Programmet skitserer dog også, hvordan man vil forsøge at få uformelle og mindre velorganiserede konstellationer og grupper i tale, for herved i implementeringsfasen at tilgodese behovet for at forankre projektidéer og for at få græsrodder til at tage ansvar for ideernes gennemførelse. Evaluator vurderer, at dette er en realistisk og håndterbar model for den bredest mulige inddragelse af så mange aktører som muligt i lokalområdet og samtidig bevare en målrettedhed.

Med hensyn til kontrolfunktioner beskrives en arbejdsdeling mellem Århus Kommune og Erhvervsfremme Styrelsen efter de gængse retningslinier.

Sammenhængene med lokale, nationale og EU-politikker

I de senere år er der såvel i kommunalt som nationalt regi gennemført en kraftig boligsocial indsats, herunder betydelige renoveringer af bygninger og friarealer. Sådanne politikker er også kommet URBAN-området til gavn, og Gellerup-Hasle-Herredsvang fremstår fysisk og miljømæssigt som rimeligt velfungerende. Programmet beskriver denne indsats og kommer også ind på de politikker, som føres inden for Agenda 21, samt på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område. Disse politikker er generelt gældende for Århus Kommune og har ikke noget specielt lokalt tilsnit. Endelig nævner programmet erhvervspolitikkerne, hvis målretning i forhold til URBAN-områdets behov vil repræsentere en egentlig nyskabelse.

URBAN-programmet står ikke på nogen måde i modsætningsforhold til Århus Kommunes politikker, og måden at implementere dem på vil sandsynligvis heller ikke byde på uoverstigelige konflikter. Tværtimod er der inden for URBAN-programmet mulighed for at bygge videre på, forstærke og målrette Kommunens indsatser mod de behov, som er særligt udtalte i Gellerup-Hasle-Herredsvang.

Programmet rækker ind over en række nationale politikker. En del tankegods er integreret i Urban-programmet. By- og Boligministeriets bypolitiske udmeldinger om kvalitet i byerne og om sunde, smukke og spændende byer er taget ind i URBAN-programmets idégrundlag. Tankerne om græsrodsorganisering kan også genfindes i By- og Boligministeriets handlingsplaner. Socialministeriet og Arbejdsministeriet har sat det rummelige arbejdsmarked og det generelle kompetenceløft på dagsordenen. Der udtrykkes en hensigt i URBAN-programmet om at komplementere indsatser i andre regier, herunder andre aktiviteter støttet af EU's socialfond. Erhvervsministeriet og Miljø- og Energiministeriet ser i øjeblikket på mulighederne for at skabe bedre byer med en integration af arbejdspladser i boligområder under hensyntagen til miljøet. URBAN-programmet kan fremme konkrete eksperimenter.

8.3. Vurdering af programmets håndtering af og effekter for miljøet

Forhåndsevalueringen skal indeholde en særlig vurdering af URBAN-programmets håndtering af miljøet og dets sandsynlige effekter herfor.

Programmet redegør for de væsentligste miljøproblematikker i Gellerup-Hasle-Herredsvang. Det noteres, at området i den henseende er velplanlagt, forsynet med moderne energi- og miljøeffektive faciliteter, og at trafikbelastningerne er begrænsede. Egentlige og tunge forureningsproblemer er ikke forekommende. Der argumenteres overbevisende for, at miljøet ikke er et hovedproblem for området, og at URBAN-midlerne derfor mest fordelagtigt kan allokere til andre og mere påtrængende formål.

Miljøet integreres dog i programmet og indgår på følgende punkter:

? I hovedmålsætningen. Her angives et generelt bæredygtighedsprincip

? I strategierne. Det forudsættes, at miljøspørgsmål inddrages i programmet, hvor det forekommer relevant, og hvor det understøtter programmets øvrige mål

? I prioriteter og foranstaltninger. Der findes ingen deciderede miljøforanstaltninger i URBAN-programmet. Men der åbnes for at arbejde med miljøspørgsmål i flere foranstaltninger. Integration af erhverv i boligområder kan finde sted i forbindelse med foranstaltning 1.1. "En vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked". Agenda 21-aktiviteter er særligt relevante i foranstaltning 2.2. "Aktiviteter der fremmer ansvar, f&a elig;llesskab og selvorganisering". Endvidere vil der blive arbejdet med de grønne områder og strukturer under foranstaltning 3.2. "Opprioritering af de grønne rekreative muligheder".

? I prioriteringskriterierne forudsættes i samtlige foranstaltninger, at der ikke kan gås på kompromis med miljøhensynet.

? I opfølgning, overvågning og evaluering vil der indgå en oversigtlig miljøvurdering på projektniveau og programniveau

? I beslutningsstrukturerne. Miljøinteresserne er repræsenteret i overvågningsudvalget gennem Miljø- og Energiministeriet og i beslutningsudvalget ved Århus Kommunes tekniske afdeling og Naturbrugerrådet.

Da der ikke på programmeringstidspunktet hersker en fuld sikkerhed for URBAN-programmets konkrete projekter og tiltag, kan der ikke foretages nogen endelig miljøkonsekvensvurdering. Nogle effekter inden for vigtige miljømæssige hovedområder kan dog sandsynliggøres. De vises i skemaet på næste side:

Sandsynlige miljøeffekter af URBAN-programmet

Mulige positive virkninger Mulige negative virkninger

1.1. Overfladevand Ingen effekter Ingen effekter

1.2. Grundvand Ingen effekter Kun såfremt der anvendes pesticider i øget mål i private kolonihaver

2. Luft Marginalt gennem bedre cykelstiforbindelser, som kan demotivere brug af privat bil. Bedre integration af bolig og arbejdssteder med mulige effekter for transportbehovet Ingen effekter

3. Klima Ingen effekter Ingen effekter

4. Jordoverflade, erosion Landskabsbearbejdning kan hindre yderligere erosion i bakkelandskabet Hård brug, f.eks. mountainbiking, kan forårsage skader

5. Dyre- og planteliv Mere varieret vegetation, og derved potentielt levesteder for dyr Mere pres på naturområder ved øget rekreativ brug

6. Landskaber Opbygning af markant flere og mere spændende landskabsressourcer. Spredning af belastning, mindskning af pres på sårbare områder Generelt større slid, især hvis området også appellerer til andre dele af byen

7. Andre ressourcer Ingen effekter Ingen effekter

8. Affald Større ansvarsfølelse. Muligheder for start på mindre miljøprojekter efter Agenda 21 modellerne Henkastet affald kan være vanskeligere at kontrollere i større rekreative områder

9. Historiske bygninger Ingen effekter Ingen effekter

10. Befolkningens sundhed og velfærd Indirekte gennem bedre deltagelse på arbejdsmarkedet, i kultur- og fritidslivet og gennem mindskelse af misbrugs- og kriminalitetsproblemer. Programmet sigter meget direkte og bredt mod velfærdssiden Ingen effekter

Man kan af skemaet konkludere, at programmets effekter for miljøet sandsynligvis vil være beskedne, og at de positive potentialer vil mere end opveje de negative.

8.4. Vurdering af programmets håndtering af og effekter for ligestillingen

I henhold til Forordning 1260/1999 skal der også gennemføres en vurdering af de sandsynlige effekter af URBAN-programmet for ligestillingen mellem mænd og kvinder.

Programteksten indeholder ikke en detaljeret beskrivelse af status for ligestillingen i området. Det ses dog af den socioøkonomiske analyse, at kvindernes ledighed i 1999 svarer næsten til mændenes. Når kvinderne i URBAN-området ikke i højere grad er ramt af ledighed, er forklaringen formentlig, at nydanske kvinder i mindre grad har tradition for en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Forholdene omkring ligestillingen mellem kønnene må i øvrigt siges at være snævert knyttet sammen med den etniske ligestilling. Når programmet er tilbageholdende med at beskrive situationen for de to køn, kan det være velbegrundet. Det kan være i modstrid med et velfærdsmål for alle at presse danske normer og skabeloner for ligestilling ned over befolkningsgrupper, hvis kulturelle baggrund er en helt anden.

Ligestillingshensynet kommer til udtryk i programmet på følgende punkter:

? I hovedmålsætningen indgår ligestillingshensynet ikke

? I de valgte strategier. Programmet skal understøtte ligestillingen, hvor det er relevant

? I prioriteter og foranstaltninger. Der findes ingen deciderede ligestillingsforanstaltninger. Men der åbnes for at arbejde med mænds eller kvinders særlige forudsætninger, ressourcer og problemer i flere foranstaltninger. Eksempelvist foranstaltning 1.1: "Vækstorienteret erhvervsudvikling og et rummeligt arbejdsmarked", i foranstaltning 2.2.: "Aktiviteter, der fremmer ansvar, fællesskab og selvorganisering", i foranstaltning 3.1.: "Fritid og kultur som integrationsfremmende foranstaltning".

? I prioriteringskriterierne forudsættes i samtlige foranstaltninger, at der ikke kan gås på kompromis med ligestillingshensynet.

? I opfølgning, overvågning og evaluering. Her vil der indgå en oversigtlig ligestillingsvurdering på projektniveau og programniveau

? I beslutningsstrukturerne. I beslutningsudvalget tilstræbes en ligelig repræsentation af mænd og kvinder.

Det kan være ganske svært at vurdere de sandsynlige effekter for ligestilling af et program som URBAN. En af vanskelighederne består i, at de etniske gruppers ønsker på dette område er uklare, og at integrationsprocessernes hastighed ikke kan bedømmes. Det må dog vurderes, at programmet ikke har nogen direkte negative virkninger for ligestillingen mellem mænd og kvinder. De mulige positive effekter kan komme til udtryk på følgende måder:

? Ved en generel opkvalificering. Kvinder er i almindelighed mere uddannelsesmotiverede end mænd. IT-fokus kan dog appellere mere til mænd end til kvinder

? Ved en deltagelse på græsrodsplan i projekter og aktiviteter inden for Agenda 21, kultur, tilrettelæggelse og drift af grønne områder m.v. Dette kan øge kvindernes (og herunder især nydanskernes) kontaktflader uden for hjemmet og den snævre familiekreds

? Gennem ungdommens deltagelse i fritids- og kulturforanstaltninger. De i programmet foreslåede aktiviteter øger udbuddet og bredden, og nogle forventes at kan fremme deltagelsen af piger og unge kvinder.

